

זבחים פרק שלשה עשר השוחט והמעלה

(זבחים קו, א)

משנה :

השוחט (קדשים בחוץ) והמעלה בחוץ (בהעלם אחד) - חייב על השחיטה וחייב על העלאה (שהן שני גופי עבירה, דתרויהו כתיבי: 'אשר ישחט [שור או כשב או עז במחנה] [א]ו אשר יעלה' (ויקרא יג, ג)) ;
רבי יוסי הגלילי אומר: שחט בפנים והעלה בחוץ - חייב, שחט בחוץ והעלה בחוץ - פטור, שלא העלה אלא דבר פסול (ואנן 'מתקבל בפנים' בעינן, דכתיב 'ואל פתח אהל מועד לא יביאנו' (שם, ט)).
אמרו לו: אף השוחט בפנים ומעלה בחוץ: כיון שהוציאו - פסלו (ואפילו הכי חייב; והוא הדין לשוחט בחוץ ומעלה בחוץ) !

הטמא שאכל בין קדש טמא בין קדש טהור - חייב;
רבי יוסי הגלילי אומר: טמא שאכל טהור - חייב, וטמא שאכל טמא - פטור: שלא אכל אלא דבר טמא.
אמרו לו: אף טמא שאכל את הטהור: כיון שנגע בו - טמא הוא (ואפילו הכי, כי הדר אכיל ליה - מחייב, ומה לי נטמא בשור על ידו מה לי נטמא על ידי אחרים?) !
וטהור שאכל טמא - פטור, שאינו חייב אלא על טומאת הגוף (כדכתיב [ויקרא זכ, ו] 'וטומאתו עליו ונכרתה' ודרשין בפרק 'בית שמאי' (לעיל דף מג): בטומאת הגוף הכתוב מדבר: מי שטומאה פורחת ממנו).
(משום דפליגי רבי יוסי הגלילי ורבנן בתרויהו, ודמו הנך פלוגתא להדדי - תנינהו גבי הדדי.)

גמרא :

(שחיטה והעלאה - שתי פרשיות סמוכות זו לזו ב'אחרי מות';)
בשלמא העלה, כתיב עונש וכתוב אזהרה: עונש דכתיב (ויקרא יג, ג) [איש איש מבית ישראל אשר ישחט שור או כשב או עז במחנה או אשר ישחט מחוץ למחנה] ואל פתח אהל מועד לא הביאו [להקריב קרבן לה'] לפני משכן ה' דם יחשב לאיש ההוא דם שפך ונכרת האיש ההוא מקרב עמו; ; אזהרה - דכתיב (דברים יב, ג) השמר לך פן תעלה עולותיך [בכל מקום אשר תראה], וכי הא דאמר רבי אבין אמר רבי אלעזר: כל מקום שנאמר 'השמר' 'פן' ו'אל' - אינו אלא לא תעשה; אלא שחיטה? בשלמא עונש דכתיב: '[איש איש מבית ישראל אשר ישחט...] ואל פתח אהל מועד לא הביאו', אלא אזהרה מנלן (דקא מחייבין ליה עליה חטאת? שאין חטאת באה אלא על לאו וזכר, כדנתן במסכת כריתות (פ"א מ"א, דף ב.) 'זרפתסא והמילה' - מצות עשה' ואין חייבין עליהן חטאת) ?
אמר קרא (ויקרא יג, ג) ולא יזבחו עוד [את זבחיםם לשעירם אשר הם זנים אחריהם חקת עולם תהיה זאת להם לדורתם];
האי - מיבעי ליה לכדרבי אלעזר, דאמר: 'מניין לזובח בהמה למרקוליס (אף על פי שעבודתו דרך בזיון: לטקלו באבנים, וזה עובדו דרך כבוד, ולא קרינא ביה 'איכה יעבדו... ואעשה כן', ואפילו הכי - מניין) שהוא חייב? - דכתיב ולא יזבחו עוד את זבחיםם; אם אינו ענין לכדרכה, דכתיב (דברים יב, ג) [השמר לך פן תנקש אחריהם אחרי השמדם מפניך ופן תדרש לאלהיהם לאמר] איכה יעבדו [הגוים האלה את אלהיהם ואעשה כן גם אני] - תנהו ענין לשלא כדרכה'.
אמר רבה ביה 'ולא יזבחו' וקרי ביה 'ולא עוד' (דאי לכדרכי אלעזר - לכתוב 'ולא עוד את זבחיםם לשעירים! והאי דכתיב 'ולא יזבחו' - לאזהרת שוחטי חוץ אתא, דסמך להאיא פרשתא).
אכתי מיבעי ליה לכדתניא [ספרא אחרי מות פרשתא ו פרק ט משנה ג]: 'עד כאן (עד המקרא הזה ד'לא יזבחו') - (כל הענין העליון שנענש כרת על שחיטת חוץ ועל העלאת חוץ) הוא מדבר בקדשים שהקדישן בשעת איסור הבמות והקריבן בשעת איסור הבמות (משהוקם המשכן; דאילו הנך דהוקדשו מעיקרא, אי לא מרבי להו קרא בהדיא - מסתמא לא שמעינן להו),

(זבחים קו, ב)

שהרי עונשן אמור: (ויקרא יג, ג) ואל פתח אהל מועד ואל פתח אהל מועד [לא הביאו להקריב קרבן לה'] לפני משכן ה' דם יחשב לאיש ההוא דם שפך ונכרת האיש ההוא מקרב עמו (כלומר: דמסתמא בהו משתעי קרא לאסור, והרי עונשן אמור כאן); ; אזהרה - דכתיב (דברים יב, ג) השמר לך פן תעלה עולותיך [בכל מקום אשר תראה]; מכאן ואילך - בזבחים שהקדישן בשעת היתר הבמות והקריבן בשעת איסור הבמות, שנאמר (ויקרא יג, ה) למען אשר יביאו בני ישראל את זבחיםם אשר הם זבחים [על פני השדה והביאם לה'] אל פתח אהל מועד אל הכהן וזבחו זבחי

שלמים לה' אותם] - זבחים שהתירתי לך כבר (דמדכתיב 'אשר הם זבחים' משמע שהיו עומדים לישחט בבמה, ומכאן ואילך 'והביאום לה') ;
'על פני השדה' - לומר לך: הזובח בשעת איסור הבמות מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב על פני השדה (שלא לשם שמים) ;
'והביאום לה' - זו מצות עשה; לא תעשה (בהנך דהוקדשו בשעת היתר) מניין ?
תלמוד לומר: (ויקרא יז, ז) **ולא יזבחו עוד** [את זבחיםם לשעירים אשר הם זנים אחריהם חקת עולם תהיה זאת להם לדרתם] ('ולא יזבחו עוד' משמע: מעכשיו אסורין, ועד עכשיו מותרין) ;
יכול יהא ענוש כרת? תלמוד לומר: חוקת עולם תהיה זאת להם לדורותם: זאת להם (עונש עשה ולא תעשה), **ולא אחרת** (כרת) **להם'** [ומניין לאיסור שחיטת חוץ במשנה] ?

אלא אמר אביי: קל וחומר: ומה במקום שלא ענש (כגון בקדשים שהקדישן בשעת היתר) הזהיר (כדאמרן), מקום שענש - אינו דין שהזהיר?! (ולקמן פריך: וכי מזהירין מן הדין?)

אמר ליה רבינא לרב אשי: אם כן לא יאמר לאו בחלב, ותיתי קל וחומר מנבילה: מה נבילה שלא ענש, הזהיר [דברים יז, כא: לא תאכלו לנבלה] - חלב, שענש [ויקרא ז, כה: ונכרתה הנפש האכלת מעמיה], אינו דין שהזהיר?!
 אתא לקמיה דרבא, אמר להו: מנבלה נמי לא אתיא, דאיכא למיפרך: מה לנבלה שכן מטמא!

(ואי תימא תיתי אזהרה בחלב בקל וחומר) משרצים טמאין (כגון שמונה שרצים) - מה לשרצים טמאין שמתמאין במשהו (טומאתן בכעדשה, אבל חלב - בכזית) ;
 משרצים טהורים (שאין מטמאין, כגון צפרדע ונמלה) ? - מה לשרצים טהורים שאיסורן (לאכילה) במשהו (בכעדשה, כדתינא במעילה בגמרא בפרק 'קדשי מזבח' (דף טז:)) 'ויקרא כ, כה:] **ולא תשקצו את נפשתיכם בבהמה ובעוף ובכל אשר תרמש האדמה אשר הבדלתי לכם לטמא: פתח הכתוב באכילה וטיים בטומאה** - לומר לך: כשיעור טומאתן של שרצים טמאים - שיעור אכילתן של כל השרצים; דהא כולוהו כילל להו בהאי קרא: **'ובכל אשר תרמש האדמה וגו'**; ושיעור טומאתן נפקא לן ב'הכל חייבים' (תגיה דף יא:); שכן חומט - תחילת ברייתו בכעדשה) ;

מערלה וכלאי הכרם ? - מה לערלה וכלאי הכרם שכן אסורין בהנאה. משביעית ? - מה לשביעית שכן תופסת דמיה (באיסורא, כדתינא במסכת סוכה (דף מ:)) **'קדש תהיה לכם'** [ויקרא כה, יב]: מה קדש תופס את דמיו - אף שביעית תופסת את דמיה) ;
 מתרומה ? - שכן לא הותר מכללה (חלב הותר מכללו בחיה) ;
 מכולהו נמי (איכא למיפרך הא פירכא): שכן לא הותרו מכללן (ומשום הכי איצטריך אזהרה בחלב) .

אמר רבא: אי קשיא לי (בהאי דאיתניא אזהרה לשחוט חוץ בהאי קל וחומר) - הא קשיא לי הא (בפרק קמא דכריתות (דף ב.) דקחשיב ל"ו כריתות להתחייב עליהם חטאת) דתנן [כריתות פ"א מ"א]: **'פסח ומילה מצות עשה** (כרת שלהם על מצות עשה היא באה, ואין חייבין חטאת על שגגתה: דחטאת אינה באה אלא על לאו וכרת, כדכתיב **'אשר לא תעשינה'** (ויקרא יז, כב)) -
 תיתי (בו אזהרה) בקל וחומר ממותיר (ממנו עד בוקר): מה מותיר שלא ענש, הזהיר - פסח ומילה שענש, אינו דין שהזהיר?!
 אמר רב אשי: אמריתה לשמעתא קמיה דרב כהנא, ואמר לי: ממותיר לא אתיא, דאיכא למיפרך: מה למותיר שכן אין לו תקנה, תאמר פסח יש לו תקנה (בתשלומי פסח שני) ! ?

וכי מזהירין מן הדין (לעיל קאי דמייתי אזהרה לשחוט חוץ מקל וחומר) ? אפילו למאן דאמר (במסכת מכות) עונשין מן הדין (מדין קל וחומר), אין מזהירין מן הדין ! ? (דתניא בפרק קמא דמכות (דף ה:)) **'איש כי יקח את אחותו** [והיא תראה את ערותו חסד הוא ונכרתו לעיני בני עמם...] [ויקרא כ, יז], **אין לי אלא בת אביו שלא בת אמו, בת אמו שלא בת אביו; בת אביו ובת אמו מניין? תלמוד לומר 'ערות אחותו גילה'; והלא קל וחומר הוא? למדתה שאין עונשין מן הדין; וכן לענין אזהרת ערות אחותך בת אביך** [ויקרא יח, ט]: **אין לי כו' עד 'שאין מזהירין מן הדין'**; ופליגי תנאי בפרק בתרא: ואיכא דדריש להאי **'אחותו גילה'** [ויקרא כ, יז] דגבי עונש לדרשא אחריתא, ועונש ד'בת אביו ובת אמו' קסבר עונשין מן הדין, ואילו **'אחותך היא'** דגבי אזהרה דילפינן מיניה אין מזהירין מן הדין, דלא אפנייה לדרשא אחריתא.)
 אלא כדרכי יוחנן, דאמר: אתיא (שחיטה מהעלאה) **'הבאה'** **'הבאה'** (כתיב בשחיטה (ויקרא יז, ד) **'לא הביאו'** וכתיב בהעלאה (שם, פסוק ט) **'לא יביאו'**, וגזירה שוה - הואיל ומופנה היא לכך - הרי היא כמו שמפרש בה, ואין זה 'מן הדין' קל וחומר שאדם דן מעצמו): מה להלן לא ענש אלא אם כן הזהיר - אף כאן לא ענש אלא אם כן הזהיר.

(זבחים קז, א)

רבא אמר: כדרכי יונה, דאמר רבי יונה: אתיא **'שם'** **'שם'** (אמר קרא [דברים יב, ד] **'שם תעלה עולותיך ושם תעשה'** איתקש שאר עשיות להעלאה: מה העלאה לא ענש אלא אם כן

הזהיר אף שחיטה לא ענש אלא אם כן הזהיר: מה להלן (העלאה) לא ענש אלא אם כן הזהיר אף כאן (שחיטה) לא ענש אלא אם כן הזהיר.

אשכחן מוקטרי פנים (שחוטי פנים שהיו עומדים להקטירן בפנים) שהעלן לחוץ (והעלו בחוץ – חייב, כדכתיב בהעלאה (ויקרא יז, ט) 'ואל פתח אהל מועד לא יביאנו' - בראיין להביאן לפניו ולהעלותו הכתוב מדבר), מוקטרי חוץ (שחוטי חוץ שעומדין ליקטר בחוץ ולא בפנים) שהעלן לחוץ - מניין?

אמר רב כהנא: אמר קרא: (ויקרא יז, ח) 'ואליהם תאמר' איש איש מבית ישראל ומן הגר אשר יגור בתוכם אשר יעלה עלה או זבח [פסוק ט] ואל פתח אהל מועד לא יביאנו לעשות אתו לה' ונכרת האיש ההוא מעמיו (זהו תחילת פרשת העלאה, וסמוכה לפרשת שחוטי חוץ; על הראשונים דמשתעי בשחוטי חוץ שאמר שאם העלו בחוץ חייב: 'ועליהם' קרינן): על הסמוכין תאמר.

מתקיף לה רבה: מי כתיב 'ועליהם'? 'ואליהם' כתיב (לשון קושיא הוא)! אלא כדתנא דבי רבי ישמעאל: 'ואליהם תאמר' - לערב פרשיות (וי"ו)

מוסיף על ענין ראשון ומערב הפרשיות, לומר: שאף שחוטי חוץ שהעלן בחוץ - חייב);

רבי יוחנן אמר: אתיא הבאה הבאה [כדלעיל סוף קו, ב]: מה להלן מוקטרי חוץ - אף כאן מוקטרי חוץ.

מתקיף לה רב ביבי: הא דתנן [כריתות פ"א מ"א] 'שלשים ושש כריתות בתורה' (וקחשיב התם 'המעלה בחוץ', והוינן בה: 'מניינא למה לי? ואמר רבי יוחנן: שאם עשאן כולן כהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת') - תלתיין ושב הויין, (הא תרתי נינהו לחיובא)

דאיכא המעלה (איברי פנים) והמעלה (איברי חוץ); דכיון דגמרת להו בהיקשא או בגזירה שוה - הוה ליה כל חד וחד גוף עבירה, וחייב על כל אחת ואחת אפילו בהעלם אחד, וניתני 'שלשים ושבע'! (והא ליכא לשנויי 'שם העלאה קתני' כי היכי דקא חשיב 'המחלל את השבת' בחדא ו'העובד עבודת כוכבים' בחדא ואף על גב דטובא חיובי איכא: דהכי שנינו בכריתות, ואקשינן עלה: 'שבת' תנא - חילוקין שלהן במקומן, דתנן במסכת שבת (דף עג.) 'אבות מלאכות ארבעים חסר אחת' ודעבודת כוכבים תנינא בסנהדרין (דף ס:): 'אחד העובד ואחד הזובח ואחד המקטר ואחד המנסך', אבל הני לא תנא הכא בהדיא 'המעלה איברי פנים והמעלה איברי חוץ', ואף על גב דאיכא למשמע מפלוגתא דרבי יוסי הגלילי ורבנן בהדיא, מיהא לא תנינהי בתרתי)?

קשיא.

והדתנן (לקמן במתניתין (נבחים פ"ג מ"ו, דף ק"ג)): 'הזורק מקצת דמים בחוץ' (שלא נתן ארבע מתנות אלא מתנה אחת) - חייב (דהויא 'זריקה בפנים', דכוותיה דתנן (לעיל דף לו): 'כל הניתן על מזבח החיצון שנתנן במתנה אחת כיפר') - מנלן (דאיחייב אזריקת דם בחוץ? הא שחיטה והעלאה - הוא דכתיבן)?

נפקא ליה מדתניא: (ויקרא יז, ד) [ואל פתח אהל מועד לא הביאו להקריב קרבן לה' לפני משכן ה'] דם יחשב [לאיש ההוא דם שפך ונכרת האיש ההוא מקרב עמו] לזכות הזורק - דברי רבי

ישמעאל (והאי קראי - בשחוטי חוץ כתיבי); רבי עקיבא אומר: (ויקרא יז, ח) [ואליהם תאמר איש איש מבית ישראל ומן הגר אשר יגור בתוכם אשר יעלה עלה] או זבח - לזכות את הזורק

(כתיב גבי העלאה; 'או' לרבות את הזורק).

ורבי ישמעאל, האי 'או זבח' מאי עביד ליה?

לחלק (דלא תימא 'עד דמסיק עולה ושלמים').

ורבי עקיבא - לחלק מנא ליה?

נפקא ליה מ'לא יביאנו' (משמע חד).

ורבי ישמעאל?

ההוא מיבעי ליה 'על השלם הוא חייב, ואינו חייב על החסר' (לקמן פליגי בה: איכא למאן דאמר 'על אבר חסר' ואיכא למאן דאמר 'על בהמה חסירה': עד שיעלה כל הבהמה, ואיכא למאן דאמר: על הקטרה חסירה, כגון: פחות מכזית).

ורבי עקיבא?

נפקא ליה מ'לעשות אותו' [ויקרא יז, ח] ואל פתח אהל מועד לא יביאנו לעשות אתו לה' ונכרת האיש ההוא מעמיו ('אותו' שלם משמע);

ורבי ישמעאל?

חד למוקטרי פנים שחסרו והעלו בחוץ, וחד למוקטרי חוץ שחסרו והעלו בחוץ (דאי כתב חד - הוה אמינא הני מילי מוקטרי חוץ, אבל מוקטרי פנים מיחייב, דהא מהדרינן פוקעין דחסרו, אלמא 'הקטרה' היא).

והא תניא (בניחותא): 'רבי ישמעאל אומר: יכול מוקטרי פנים שחסרו והעלו בחוץ - חייב? תלמוד לומר: [ויקרא יז, ח] ואל פתח אהל מועד לא יביאנו לעשות אותו [לה' ונכרת האיש ההוא מעמיו]: על השלם חייב, ואינו חייב על החסר'.

ורבי עקיבא?

(סבר) מוקטרי פנים (שחוטי פנים) שחסרו (כגון פקעו מעל האור) והעלו בחוץ - חייב (דהא מהדרינן פוקעין).

ורבי עקיבא?

(סבר) מוקטרי פנים (שחוטי פנים) שחסרו (כגון פקעו מעל האור) והעלו בחוץ - חייב (דהא מהדרינן פוקעין).

ורבי עקיבא - האי 'דס יחשב' מאי עביד ליה?
לרבות שחיתת העוף.

ורבי ישמעאל?

נפקא ליה מ'או אשר ישחט' [ויקרא יז, ג]: איש איש מבית ישראל אשר ישחט שור או כשב או עז במחנה או אשר ישחט מחוץ למחנה] (אף על גב דאיצטריך מחוץ למחנה, כדלקמן - אפילו הכי 'אשר ישחט' יתירא הוא דמצי למיכתב אל מחוץ למחנה; אייתר ליה 'אשר ישחט' לרבות שחיתת העוף);

ורבי עקיבא?

אמר לך: ההוא מיבעי ליה 'על השוחט הוא חייב', ולא על המולק' (והילכך איצטריך תרוייהו: דאי כתיב 'אשר ישחט' לרבות שחיתת העוף - הוה אמינא כל שכן מליקה: שהיא דרך הכשירו בפנים! להכי כתיב 'דס שפך': לרבות את העוף, והדר כתיב 'אשר ישחט' - למעוטי מולק);

ורבי ישמעאל?

נפקא ליה מ'זה הדבר', דתניא [ספרא אחרי מות פרשתא ו משנה ד]: 'אשר ישחט' אין לי אלא שוחט בהמה (כדכתיב: 'אשר ישחט שור או כשב'), שחט עוף מנא לן? תלמוד לומר: 'או אשר ישחט'; יכול אף המולק? ודין הוא: מה שחיתה - דאין דרך הכשירה (של עוף) בפנים - חייב (עליה בחוץ), מליקה - שדרך הכשירה בפנים - אינו דין שהוא חייב! - תלמוד לומר: [ויקרא יז, ב] [דבר אל אהרן ואל בניו ואל כל בני ישראל ואמרת אליהם] זה הדבר [אשר צוה ה' לאמר] [וסמין ליה [פסוק ג] 'אשר ישחט': שחיתה ולא מליקה] .

ורבי עקיבא?

אמר לך: ההוא מיבעי ליה לגזירה שוה (מפורשת ב'יש נוחלין' (בבא בתרא דף קכ:)) ובנדרים בפרק בתרא (דף עח:);

והא דתנן 'הקומץ והמקבל דמים בחוץ (ולא הקטיר) פטור' - מנלן (דפטור)?

(ופרכינן:) ומהיכא תיתי דחייב (דאיצטריך קרא למיפטריה)?
תיתי משחיתה.

מה לשחיתה שכן פוסלת שלא לאוכלין בפסח (ששחטו שלא לאוכלין, כגון: לחולה וזקן, שאין יכול לאכול כזית, כדכתיב (שמות יב, ד) 'איש לפי אכלו תכוסו' - תאמר בקומץ מנחה, דלא שייך בה פסול 'שלא לאוכלין'? ובקבלה נמי - אפילו בפסח לא מיפסלא, כדאמרן בפרק 'תמיד נשחט' (פסחים דף סא:). 'לז' אומר: לשון סודס' הוא זה, כאדם שאומר לחברו "כוס לי טלה זה" דבשחיתה לחודה הוא דפטלה מחשבת אוכלין) !?

תיתי מזריקה (דלא פסלה שלא לשם אוכלין בפסח, ומחייב עלה בחוץ, והוא הדין לקמיצה וקבלה);

מה לזריקה שכן זר חייב עליה מיתה (מה שאין כן בקמיצה וקבלה, דבעינן 'עבודה תמה', ולא עבודה שיש אחריה עבודה, כדאמרין פרק 'בראשונה' בסדר יומא (דף כד:), והני תרוייהו - יש אחריהן עבודה) !?

(זבחים קז, ב)

תיתי מביניא (משחיתה וזריקה: דכי פרכת 'מה לשחיתה שכן פוסלת שלא לשם אוכלין בפסח' - זריקה תוכיח; מה לזריקה שכן זר חייב עליה מיתה - שחיתה תוכיח, וחזר הדין: הצד השווה שבהן שהן עבודה וחייבין עליהן בחוץ - אף אני אביא קמיצה וקבלה, שהן עבודה ויתחייב עליהן בחוץ) !

אם כן (דמיתי מביניא לחייב בחוץ על עבודות שאינם מפורשות בפרשה ויש להביאן במה הצד) - לא יאמר בזריקה, ותיתי מביניא (משחיתה והעלאה): 'ותיתי משחיתה' - מה לשחיתה שכן נפסלת שלא לשם אוכלין בפסח; תיתי מהעלאה - מה להעלאה שכן ישנה במנחה; ותיתי מביניא! להכי כתיב קרא, למימר דלא אתא מביניא (למימר דאף על גב דאתיא מביניא - לא תיתי מביניא) .

אמר רבי אבהו: שחט וזרק (בהעלם אחד) לדברי רבי ישמעאל (דנפקא ליה זריקה מ'דס שפך' [ויקרא יז, ד] בעונש של שחיתה) - חייב אחת (אינו חייב אלא אחת, דחד כרת וחד לאו הוא); לדברי רבי עקיבא (נפקא ליה מ'או זבח' דכתיב [ויקרא יז, ח] גבי העלאה) - חייב שתיים (משום דשמות מוחלקין) .

אביי אמר: אפילו לדברי רבי עקיבא אינו חייב אלא אחת, דאמר קרא 'שם תעשה' [דברים יב, יד]: כי אם במקום אשר יבחר ה' באחד שבטיך שם תעלה עלתך ושם תעשה כל אשר אנכי מצוך: הכתוב עשאן לכולן עבודה אחת (הזכיר העלאה לבדה והשאר כללן בעשיה אחת, למימרא דלא מחייב אכולהו אלא חדא);

זרק והעלה: לדברי רבי ישמעאל חייב שתיים, לדברי רבי עקיבא אינו חייב אלא אחת;

אביי אמר: אפילו לדברי רבי עקיבא - חייב שתיים: להכי פלגינהו קרא (הוציא העלאה מכלל שאר עשיות): [דברים יב, יד] (כי אם במקום אשר יבחר ה' באחד שבטיך) שם

תעלה [עלתיך] ושם תעשה [כל אשר אנכי מצוך] (למימרא דמחייב עלה באפי נפשה - ואשאר באפי נפשייהו).

שחט וזרק והעלה - לדברי הכל (בין לרבי ישמעאל בין לרבי עקיבא) **חייב שתיים** (לרבי ישמעאל - כיון דעשה כולם בהעלם אחד, מחייב בהעללה חדא - דאית לה קרא בהדיא, ואשחיטה וזריקה חדא: דמחד קרא נפקי! ולרבי עקיבא - אשחיטה מיחייב חדא, ואהעללה וזריקה חדא; ובהא לא פליג אביי אדריבא אבהו: דלאביי נמי לדברי הכל חייב שתיים: חדא אהעללה וחדא אשאר עשיות).

תנו רבנן: [ויקרא יג:] איש איש מבית ישראל אשר ישחט שור או כשב או עז **במחנה** או **אשר ישחט מחוץ למחנה**; יכול (עד שישחט) **חוץ לשלש מחנות** (ונילף גזירה שוה מפרים הנשרפים, כדילפינן בהרוגי בית דין בסנהדרין (דף מב:)?

תלמוד לומר: 'במחנה';

אי 'במחנה' - יכול (יכול אף במחנה שכינה אלא ששינה מקום שחיטתו, כגון) **השוחט עולה בדרום יהא חייב?**

תלמוד לומר: 'מחוץ למחנה' (דמשמע חוץ לשלש מחנות): **מה חוץ למחנה מיוחד שאין ראוי לשחיטת קדשים ולשחיטת כל זבח** (אף 'במחנה', כגון במחנה לוויה - שאינו ראוי לשחיטה לשום זבח) - **יצא דרום, שאף על פי שאין ראוי לשחיטת קדשי קדשים - ראוי לשחיטת קדשים קלים.**

אמר עולא: השוחט על גגו של היכל - חייב: הואיל ואין ראוי לשחיטת כל זבח.

מתקיף לה רבא: אם כן - ניכתוב קרא 'במחנה' ו- 'מחוץ למחנה' ('מחוץ' למעוטי עולה בדרום, ו'במחנה' לפרושי דלא בעינן חוץ לשלש מחנות) ולא בעי 'ואל פתח אהל מועד' (לא הביאו להקריב קרבן לה' לפני משכן ה' דם יחשב לאיש ההוא דם שפך ונכרת האיש ההוא מקרב עמו) [ויקרא יז:]; 'ואל פתח אהל מועד' למה לי? לא למעוטי גגו (של היכל? דהכי משמע: מי שלא הביאו לפתח אהל מועד - יצא זה שהביאו לעזרה)?

(ופרכינן:) ולרבא (דפטר אגגו דמשמע 'אל פתח' = כל חללה של עזרה) - אם כן נכתוב 'ואל פתח אהל מועד' (למעוטי גגו ולמעוטי עולה בדרום, שהרי באו אל פתח; וממילא משתמע חיובא במחנה לוויה: שלא הביאו אל פתח); 'מחוץ למחנה' ו'במחנה' - למה לי? לא לאיתויי גגו (אתא 'במחנה', והדר אתא 'מחוץ' דלא תימא מבמחנה איתרבי נמי שוחט עולה בדרום, תלמוד לומר: 'מחוץ' למידרש דבעינן מקום שאינו ראוי לשחיטת שום זבח, 'ואל פתח' איצטריך לדרשא אחריתי: הראוי לפתח אהל מועד - חייבין עליו בחוץ, יצאו פרת חטאת וקדשי בדק הבית)?

אמר רב מרי: לא (לעולם גג היכל לא מיחייב, דלא קרינא ביה 'ואל פתח אהל מועד לא הביאו' שהרי הביאו!) (אלא) לאיתויי כולה בפנים וצוארה בחוץ (דלא תימא 'פתח אהל מועד היא' - לכן נאמר 'במחנה': לאיתויי לחיובא, והדר אתא 'מחוץ' דלא תרבי מ'במחנה' שוחט עולה בדרום, ומהו 'ואל פתח אהל מועד לא הביאו'? - שלא הביאו כדרך הבאת קדשי קדשים, בצפון; תלמוד לומר 'מחוץ': דלא חייב אלא משום חוץ: דאינו ראוי לשום זבח, יצא זה; ואתא 'ואל פתח' למעוטי גגו: דלא תרבייה, כדקאמרת: שהוא מקום שאינו ראוי לשחיטת כל זבח: דכיון דאשמעינן 'מחוץ' דעולה בדרום פטור - שמע מינה 'ואל פתח אהל מועד' - לא אכדך הבאתו קפיד, אלא אהבאה כל דהו, ובלבד שיהא כולו לתוך חלל העזרה). [צוארה] בחוץ - פשיטא: אמאי קפיד רחמנא? אשחיטה, ושחיטה בחוץ היא (והרי לא הביאו לבית השחיטה 'אל פתח', ומ'אל פתח' נפקא)!? אלא לאיתויי כולה בחוץ וצוארה בפנים.

איתמר: המעלה בזמן הזה (בחוץ): רבי יוחנן אמר חייב, ריש לקיש אמר פטור;

רבי יוחנן אמר חייב: קדושה ראשונה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבא (והוא לה ירושלים = בית הבחירה, ושעת איסור הבמות היא); **ריש לקיש אמר פטור:** קדושה ראשונה קידשה לשעתה ולא קידשה לעתיד לבא.

נימא דבפלוגתא דרבי אליעזר ורבי יהושע קמיפלגי, דתנן [עדות פ"ח מ"ו]: **אמר רבי אליעזר:** כשהיו בונים בהיכל (בימי עזרא) - היו עושים קלעים בהיכל, קלעים בעזרות, אלא שבהיכל בונים מבחוץ ובעזרה בונים מבפנים.

אמר רבי יהושע: שמעתי! שהיו מקריבין אף על פי שאין בית, ואוכלים קדשי קדשים אף על פי שאין קלעים, קדשים קלים ומעשר

¹ על איזו תקופה מדבר רבי יהושע? אם לאחר החורבן - הרי לא היה צריך לשמוע: הוא היה שם!

שני אף על פי שאין חומה, מפני שקדושה ראשונה - קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבא; לאו מכלל דרבי אליעזר סבר 'לא קידשה' (הלכך עושין קלעים במקום חומה, וחזרו וקדשו בקידוש המפורש במסכת שבועות (דף יד.)) ?
אמר ליה רבינא לרב אשי: ממאי? דלמא דכולי עלמא קדושה ראשונה - קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבא, ומר - מאי דשמיע ליה קאמר ומר מאי דשמיע ליה קאמר? וכי תימא 'קלעים לרבי אליעזר למה לי'? - לצניעותא בעלמא!?

איתמר: המעלה ואין בו כזית, ועצם משלימו לכזית (עצם - אין מצוה להעלותו אם פירש, כדאמרן בפרק 'המזבח מקדש' (לעיל דף פה.)) : רבי יוחנן אמר חייב, ריש לקיש אמר פטור;
רבי יוחנן אמר חייב: חיבורי עולין כעולין דמי;
ריש לקיש אמר פטור: חיבורי עולין - לא כעולין דמו.

בעי רבא: המעלה

(זבחים קח, א)
ראש בן יונה (של עולת העוף) שאין בו כזית (והעלו בחוץ), ומלח משלימו לכזית (מלח - אי פריש מצוה לחזור ולמולחו, כדכתיב (ויקרא ב'יג) ולא תשבית מלח ברית [אלקין מעל מנחתך]) - מהו?
אמר ליה רבא מפרזקיא לרב אשי: לאו היינו פלוגתייהו דרבי יוחנן וריש לקיש?
תיבעי לרבי יוחנן ותיבעי לריש לקיש:
תיבעי לרבי יוחנן: עד כאן לא קאמר רבי יוחנן התם אלא עצם, דמינא דבשר הוא, אבל מלח - דלאו מינא דבר יונה הוא - לא!
תיבעי לריש לקיש: עד כאן לא קאמר ריש לקיש התם, אלא דאי פריש מינה - לאו מצוה לאסוקי, אבל הכא: דאי פריש מצוה לאסוקי - לא! או דלמא לא שניא?
תיקו.

ר' יוסי הגלילי אומר [שחט בפנים והעלה בחוץ, שחט בחוץ והעלה בחוץ - פטור, שלא העלה אלא דבר פסול; אמרו לו: אף השוחט בפנים ומעלה בחוץ: כיון שהוציאו - פסלו]:
השיב רבי תחת רבי יוסי הגלילי: מה לשוחט בפנים ומעלה בחוץ שהיתה לו שעת הכושר (ליקרב בפנים) תאמר בשוחט חוץ ומעלה בחוץ שלא היתה לו שעת הכושר?
השיב רבי אלעזר ברבי שמעון תחת רבי יוסי הגלילי: מה לשוחט בפנים ומעלה בחוץ: שכן קודש מקבלו (אף על פי שהוציאו, אם חזר והכניסו והעלהו - לא ירד, כדאמרן ב'המזבח מקדש' (לעיל דף טז.)) : 'הולך והוציא כו' - תאמר בשוחט בחוץ שאין קודש מקבלו?
מאי בינייהו?
אמר זעירי: שחיתת לילה איכא בינייהו (לרבי: שחט בהמה בלילה בפנים והעלה בחוץ - פטור, שלא היתה לה שעת הכושר; דבשחיתתה נפסלה; לרבי אלעזר ברב"ש - חייב, שהרי הקדש מקבלו: שאם עלה לא ירד).
רבה אמר: קבלה בכלי חול איכא בינייהו (שעת הכושר ליקא, קדש מקבלו איכא: דכל שפטולו בקדש - הקדש מקבלו).

טמא שאכל בין קודש [טמא בין קדש טהור - חייב];
רבי יוסי הגלילי אומר: טמא שאכל טהור - חייב, וטמא שאכל טמא - פטור: שלא אכל אלא דבר טמא. אמרו לו: אף טמא שאכל את הטהור: כיון שנגע בו - טמא הוא!
וטהור שאכל טמא - פטור, שאינו חייב אלא על טומאת הגוף.]:
שפיר קאמרי ליה רבנן לרבי יוסי הגלילי!?

נראה שדבריו המשך לדברי רבי אליעזר, שמדבר בזמן שבנו או שפצו את הבית, ולמעשה הבית היה בטל; אולי בזמן עזרא; וכן מדברי רבי יהושע בזמן מוקדם מאוד; וכן נראה מהלשון

אמר רבא: כל היכא דנטמא טומאת הגוף ואחר כך נטמא בשר (ואפילו על ידי אחרים) - דכולי עלמא לא פליגי דחייב (מודה רבי יוסי הגלילי דחייב, כדאמרן: 'מה לי על ידו מה לי על ידי אחרים'; דטעמא דרבי יוסי - משום דאין איסור חל על איסור הוא, וכאן איסור טומאת הגוף קודם), שכן טומאת הגוף בכרת; כי פליגי בשנטמא בשר ואחר כך נטמא הגוף (ונאסר על זה משום טומאת בשר, שאין חייבין עליו חטאת; וכי הדר נטמא הגוף - אית ליה לרבי יוסי 'אין איסור טומאת הגוף חל על איסור זה', ואף על גב דאיסור כולל הוא; דאיכא למימר דמיגו דמיתסר בשאר חתיכות טהורות משום טומאת הגוף - נתסר נמי בהך; לא אמרינן האי מיגו, הלכך אין ראייה מטמא שאכל את הטהור לכאן, דהתם - טומאת הגוף קדים): דרבנן סברי: אמרינן מיגו (ואיסור כולל חל על איסור אחר, דהא דאמרינן 'אין איסור חל על איסור' - באיסורי דעלמא קאמרינן), ורבי יוסי הגלילי סבר: לא אמרינן מיגו. ורבי יוסי, נהי דמיגו לא אמרינן (לחול איסור על איסור, ואפילו הוא כולל, מיהו הני מילי היכא דשניהן שוין, אבל הכא) - תיתי טומאת הגוף - דחמירא, ותחול (ב'כולל') על טומאת בשר (דקילא, דהכי אמרינן [בשחיטת חולין בפרק 'גיד הנשה' (דף קא.)] דרבי יוסי הגלילי לית ליה 'איסור חל על איסור' אפילו על ידי כולל, ובאיסור חמור אית ליה 'איסור חל על איסור' כשהוא איסור כולל - גבי אוכל גיד הנשה של עולה, דאוקימנא כרבי יוסי הגלילי, דקתני 'חייב שתיים'! ? אמר רב אשי: ממאי דטומאת הגוף חמורה? דלמא טומאת בשר חמורה, שכן אין לה טהרה במקוה! ?

משנה:

חומר בשחיטה מבעלייה ובעלייה מבשחיטה: חומר בשחיטה: שהשוחט (קדשים בחוץ) להדיוט (לאכילת הדיוט) - חייב, והמעלה להדיוט - פטור (משום העלאת חוץ, וחייב משום עובד עובדת כוכבים, ואם הזיד בעבודת כוכבים ושגג בהעלאת חוץ - אינו מביא על שגגתו חטאת; וטעמא מפרש בגמרא); חומר בעלייה: שנים שאחזו בסכין ושחטו - פטורים; אחזו באבר והעלו - חייבין (בגמרא מפרש לה); העלה, (ונודע לו) (ו) חזר והעלה, וחזר והעלה (מאותה בהמה עצמה) - חייב על כל עלייה - דברי רבי שמעון; רבי יוסי אומר: אינו חייב אלא אחת (ובגמרא מפרש פלוגתייהו); ואינו חייב עד שיעלה לראש המזבח (שיבנה מזבח לשם כך, ויעלה; וטעמא מפרש בגמרא); רבי שמעון אומר: אפילו העלה על הסלע או על האבן - חייב.

גמרא:

מאי שנא המעלה להדיוט, דפטור, דכתיב (ויקרא יז, ט) (ואל פתח אהל מועד לא יביאנו לעשות אותו) לה' (ונכרת האיש ההוא מעמיו) (מכלל דבעושה לָשֹׁם הכתוב מדבר) - בשחיטה נמי הכתיב 'לה' (ויקרא יז, ט): ואל פתח אהל מועד לא הביאו להקריב קרבן לה' [לפני משכן ה' דם יחשב לאיש ההוא דם שפך ונכרת האיש ההוא מקרב עמו]! ? שאני התם דאמר קרא (ויקרא יז, ג) 'איש איש' [מבית ישראל אשר ישחט שור או כשב או עז במחנה או אשר ישחט מחוץ למחנה] ('איש איש' - להביא איש ששחט לאיש). גבי העלאה נמי כתיב (ויקרא יז, ח) (ואלהם תאמר) איש איש [מבית ישראל ומן הגר אשר יגור בתוכם אשר יעלה עלה או זבח]! ? מיבעי ליה ל'שנים שהעלו באבר - חייבין' אי הכי - הכא נמי מיבעי ליה לשנים שאחזו בסכין ושחטו שחייבין? שאני התם (בשחיטה - לא מצית למידרש 'איש איש' לחייב שנים שאחזו בסכין ושחטו) דאמר קרא ההוא (וקא סלקא דעתך 'ונכרת האיש ההוא' (ויקרא יז, פסוק ד): אחד ולא שנים! אי הכי - גבי העלאה נמי הא כתיב 'ההוא' (ויקרא יז, פסוק ט)! מיבעי ליה

(זבחים קח, ב)

למעוטי שוגג, אנוס ומוטעה (דהכי דריש בתורת כהנים: כל 'ההוא' דגבי 'ונכרת' - כשישנו בהווייתו ובעדעתו, ולא אנוס, ולא שוגג מאיליו, או מוטעה על ידי אחרים). אי הכי - הכא נמי מיבעי למעוטי אנוס שוגג ומוטעה? תרי ההוא כתיבי ('דם יחשב לאיש ההוא' [דם שפך ונכרת האיש ההוא מקרב עמו] - בשחיטה כתיב (ויקרא יז, ט)). ואלא 'לה' (דכתיב גבי שחיטה [ויקרא יז, ט]: ואל פתח אהל מועד לא הביאו להקריב קרבן לה' לפני משכן ה' דם יחשב לאיש ההוא דם שפך ונכרת האיש ההוא מקרב עמו]) - למה לי?

להוציא שער המשתלח (דמשמע: הראוי ליקרב לשם - חייבין עליו בחוק, ושאינו עומד לשם - אין חייבין עליו בחוק; ולקמן בפרק בתרא (דף ק"ג): דריש לה תנא דברייתא הכי, וגלי בשחיטה והוא הדין להעלאה, דהא מיגמר גמירי מהדדי, כדאמרן 'לערב פרשיות' בר מהנך תרי חומרי דמתניתין, דמפרשי קראי בכולהו בין לחיובא בין לפטורא) .

חומר בהעלאה [שנים שאחזו בסכין ושחטו - פטורים; אחזו באבר והעלו - חייבין]:

תנו רבנן: (גבי העלאה) (ויקרא י"ח) [ואלהם תאמר] **איש איש** [מבית ישראל ומן הגר אשר יגור בתוכם אשר יעלה עלה או זבח] - **מה תלמוד לומר? - לרבות שנים שאחזו באבר והעלו, שחייבין; שיכול והלא דין הוא: ומה השוחט להדיוט שחייב, שנים שאחזו בסכין ושחטו פטורין** (כדילפינן לעיל דכתיב 'ההוא'), **המעלה להדיוט - שפטור, אינו דין ששנים שאחזו פטורין? תלמוד לומר: 'איש איש' - דברי רבי שמעון; רבי יוסי אומר:** [ויקרא י"ד: ואל פתח אהל מועד לא הביאו להקריב קרבן לה' לפני משכן ה' דם יחשב לאיש ההוא דם שפך ונכרת האיש ההוא מקרב עמו] **'ההוא' - אחד ולא שנים;**
אם כן מה תלמוד לומר 'איש איש'?
דברה תורה כלשון בני אדם.

ספרא אחרי מות פרק י משנה ב: ואם כן למה נאמר 'איש איש' לרבות שנים שהעלו - דברי רבי שמעון; אמר רבי שמעון: ודין הוא: ומה אם במקום שהשוחט להדיוט חייב - פטר שנים ששחטו, מקום שהמעלה להדיוט פטור - אינו דין שנפטור שנים שהעלו? תלמוד לומר 'איש איש' להביא את השנים; רבי יוסי אומר: 'ההוא': אחד שהעלה חייב, שנים שהעלו פטורים.

ורבי שמעון?

האי 'ההוא' מיבעי ליה למעוטי שוגג אנוס מוטעה.

ורבי יוסי?

מ'הוא' 'ההוא';

ורבי שמעון?

'הוא' 'ההוא' לא דריש.

ורבי יוסי - מדהאי [לגבי המעלה: ויקרא י"ח] **'איש איש' - דברה תורה כלשון בני אדם', ההוא 'איש איש'** [לגבי שחיטה: ויקרא י"ג] נמי **דברה תורה כלשון בני אדם!?** ואלא השוחט להדיוט - מנא ליה דחייב?

נפקא ליה מ'דם יחשב לאיש ההוא דם שפך' [ויקרא י"ד: ואל פתח אהל מועד לא הביאו להקריב קרבן לה' לפני משכן ה' דם יחשב לאיש ההוא דם שפך ונכרת האיש ההוא מקרב עמו] - ואפילו השוחט לאיש.

העלה וחרז והעלה [וחרז והעלה - חייב על כל עלייה - דברי רבי שמעון; רבי יוסי אומר: אינו חייב אלא אחת, ואינו חייב עד שיעלה לראש המזבח; רבי שמעון אומר: אפילו העלה על הסלע או על האבן - חייב].
אמר ריש לקיש: מחלוקת בד' וה' אברים: דמר סבר כי כתיב [ויקרא י"ט: ואל פתח אהל מועד לא יביאנו] **לעשות אותנו** [לה' ונכרת האיש ההוא מעמיו] - על השלם הוא חייב ואינו חייב על החסר: **אכל בהמה כתיב** (על כל הבהמה הוא חייב, ואינו חייב על אבר אחד; הלכך - כולה חדא העלאה היא), **ומר סבר אכל אבר ואבר כתיב, אבל אבר אחד** (והקריבו לחצאין לאחר שהקריב שאר האיברים; דאילו עליו לבדו - אפילו הקריב שלם פטר ליה רבי יוסי; או מיירי שפקע מעל האש וחרז והחזירו) - **דברי הכל אינו חייב אלא אחת** (העלאה אחת היא, דהא 'אותו' כתיב: שלם ולא חסר);
ורבי יוחנן אמר: מחלוקת באבר אחד (ודכולי עלמא 'אותו' - אכל אבר ואבר כתיב): דמר (ומאן דמחייב) סבר מוקטרי פנים שחסרו והעלה בחוץ חייב (דהא מהדרין פוקעין למזבח, דהוה להו 'חסר'; וכי כתיב 'אותו' - אמוקטרי חוץ כתיב), **ומר סבר פטור** (דנפקא ליה מ'לא יביאנו' [ויקרא י"ט: כרבי ישמעאל]); **אבל בארבעה וחמשה איבריין - דברי הכל חייב על כל אבר ואבר;**
ופליגא דעולא, דאמר עולא: **הכל מודים במוקטרי פנים שחסרו והעלו בחוץ - שחייב; לא נחלקו אלא במוקטרי בחוץ שחסרו והעלו בחוץ:** דמר סבר פטור, **ומר סבר חייב** (דכי כתיב 'אותו' - למעוטי פחות מכזית אתא: שאין הקטרה שלימה, וכדדריש ליה לקמן) .

איכא דאמרי אמר עולא: הכל מודים במוקטרי חוץ שחסרו והעלו בחוץ - שהוא פטור; לא נחלקו אלא במוקטרי פנים שחסרו והעלו בחוץ: דמר סבר פטור, ומר סבר חייב; ופליגי דאבוה דשמואל אלישנא קמא דעולא דאמר אבוה דשמואל: כמאן מהדרינן פוקעין (שפוקעין מעל האש) לגבי מזבח? כמאן? דלא כרבי יוסי (דאי כרבע יוסי: כיון דבפנים בני הקטרה נינהו. ואף על גב דחסרו בחוץ נמי מיחייב במוקטרי פנים שחסרו והעלו בחוץ, אלמא קסבר אבוה דשמואל דרבי יוסי - אמוקטרי פנים שחסרו והעלו בחוץ פליג).

ואינו חייב עד שיעלה [לראש המזבח; רבי שמעון אומר: אפילו העלה על הסלע או על האבן - חייב]:
אמר רב הונא: מאי טעמא דרבי יוסי? - דכתיב (בראשית ח, כב) **ויבן נח מזבח** לה' [ויקח מכל הבהמה הטהרה ומכל העוף הטהור ויעל עלת במזבח] (אלמא אפילו במת יחיד שהיא בחוץ - אינה העלאה בלא מזבח).
אמר רבי יוחנן: מאי טעמא דרבי שמעון? - דכתיב (שופטים יג, יט) **ויקח מנוח** את גדי העזים ואת המנחה ויעל על הצור לה' [ומפלא לעשות ומנוח ואשתו ראים] (בלא בנין מזבח לשם כך, וקרי ליה 'העלאה').

ואידך נמי והכתיב 'ויבן מזבח לה'?
ההוא - גובהה בעלמא (כדרך כל הארץ: שיהא נוח להשתמש, ולא לחובת מזבח).
ואידך נמי - הא כתיב 'ויקח מנוח' הוראת שעה היתה;
ואיבעית אימא הכי טעמא דרבי שמעון, כדתניא [ספרא אחרי מות פרשתא ו פרק ט משנה ז - בשם רבי מאיר:] **'רבי שמעון אומר: (ויקרא יז, ו) [וזרק הכהן את הדם על] מזבח** [ה'] **פתח אהל מועד** [והקטיר החלב לריח ניחח לה'] (האי קרא דריש ליה רבי שמעון בתורת כהנים הכי): **ואין מזבח בבמה** (ולא מזבח בבמת יחיד בשעת היתר הבמות; ובפרק 'המעלה בחוץ' כתיב): **לפיכך: העלה על הסלע או על האבן - חייב**.
'יצא' מיבעי ליה (כיון דאמר 'אין מזבח בבמה' - בשעת היתר הבמות קאי; הילכך 'יצא' מיבעי ליה)!
הכי קאמר: **לפיכך** (הואיל ובבמה בשעת היתר הבמות הוא הקטרה) - **בשעת איסור הבמות (אם) העלה על הסלע או על האבן - חייב**.

סיפרא פרשת אחרי מות (ז) זרק הכהן את הדם על מזבח ה'. זריקת כהן במזבח. ואין זריקת כהן בבמה אלא אף הגרים אף הנשים אף העבדים כשירים בבמה. מזבח ה' פתח אהל מועד אין מזבח ה' בבמה. אלא אפילו העלה על הסלע או על האבן חייב דברי ר' מאיר. רבי ישמעאל אומר לעולם אינו חייב עד שיבנה כמין מזבח ויעלה עליו. והקטיר את החלב לריח ניחוח לה' ואין ריח ניחוח בבמה:

בעי רבי יוסי ברכי חנינא: קרן, וכבש, ויסוד, וריבוע (דקיימא לן דמעכבין במזבח המשכן [בפרק 'קדשי קדשים' (לעיל דף סב.)]) - מהו שיעכבו בבמה (בבמת יחיד)?
אמר ליה רבי ירמיה: תניא [תוספתא זבחים פ"ג מ"ז]: **'קרן וכבש וריבוע ויסוד - מעכבין בבמה גדולה** (אף נוב וגבעון שהיו במות ציבור וכל שכן שילה ובית עולמים) **ואין מעכבין בבמה קטנה**.

(זבחים קט, א)
משנה:
אחד קדשים כשרין ואחד קדשים פסולין שהיה פסולן בקודש והקריבן בחוץ - חייב (הואיל ובפנים, אם עלו לא ירדו - 'מתקבל בפנים' קרינא ביה, וחייבין עליהן בחוץ, כדיליף בגמרא);
המעלה כזית מן העולה ומן האימורין (המעלה כזית מן העולה ומאימוריה, חצי זית מזה וחצי זית מזה) בחוץ - חייב (דכולה כליל).

גמרא:
תנו רבנן [ספרא אחרי מות פרשתא ו פרק י משנה ג-ה]: (ויקרא יז, ח) [ואלהם תאמר איש איש מבית ישראל ומן הגר אשר יגור בתוכם] **אשר יעלה עולה או זבח** [פסוק ט: **ואל פתח אהל מועד לא יביאנו לעשות אתו לה' ונכרת האיש ההוא מעמיו**]; **אין לי אלא עולה, מניין לרבות אימורי אשם ואימורי חטאת ואימורי קדשי קדשים** (כבשי עצרת) **ואימורי קדשים קלים?**
תלמוד לומר: 'זבח';

[שם, משנה ד] **מנין לרבות הקומץ, והלכונה** (של מנחת נדבה), **והקטורת, ומנחת כהנים** (שהיא כליל, וראויה להעלאה כקומץ מנחת ישראל; אבל שירי מנחת ישראל - אינן חייב על העלאתם), **ומנחת כהן משיח** (עשירית האיפה שהוא מביא בכל יום), **והמנסך שלשת לוגין יין** (שהוא פחות שבנסכים) **ושלשת לוגין מים** (בחג קאמר, ובמוקדשין) לחג: שאין העלאת חוץ נוהגת בחולין)?

תלמוד לומר: 'ואל פתח אהל מועד לא יביאנו': כל הבא לפתח אהל מועד - חייבין עליו בחוץ;

[שם, משנה ה] **ואין לי אלא קדשים כשרים; מנין לרבות פסולין** (הנך דאם עלו לא ירדו, דלא מתרבו מ'לא יביאנו', דהא אינם ראויין להביא לכתחילה), **כגון: הלן, והיוצא, והטמא, ושנשחט חוץ לזמנו, וחוץ למקומו, ושקבלו פסולין וזרקו את דמו, והניתנין למטה שנתנן למעלה, והניתנין למעלה שנתנן למטה, והניתנין בחוץ שנתנן בפנים, והניתנין בפנים שנתנן בחוץ, ופסח וחטאת שנתנן שלא לשמן - מניין?**

תלמוד לומר: 'לא יביאנו לעשות' (לעשות' משמע: הראויין לעשות, אפילו אינו ראוי לבא מחוץ לפנים; והני נמי: כיון דאם עלו לא ירדו, וכהן נוקק להפך בהם בצינורא או להעלותן מראש המזבח למערכה - 'ראויין לעשות' קרינא ביה): **כל המתקבל בפתח אהל מועד - חייבין עליו בחוץ.**

המעלה כזית מן העולה [ומן האימורין בחוץ - חייב]:
עולה ואימוריה - אין, שלמים ואימוריהן - לא (אין בשרן מצטרף עם אימוריהן לכזית העלאת חוץ: משום דבשר שלמים - לאו בר הקטרה הוא, ולא קרינא ביה 'אל פתח אהל מועד לא יביאנו').

תנינא להא! דתנו רבנן [תוספתא מעילה פ"א מ"ט]: **'עולה ואימוריה מצטרפין לכזית: להעלותן בחוץ ולחייב עליהן משום פיגול נותר וטמא'!** (קא סלקא דעתא באוכל כזית בשר ואימורין מעולות פיגול או נותר או בטומאת הגוף אכלו).

בשלמא העלאת עולה - דכליל - אין, שלמים - לא; אלא פיגול ונותר וטמא - מאי טעמא (מאי טעמא לא מצטרף נמי בשר שלמים עם אימוריו לפיגול ונותר וטמא? הא בין בבשר בין באימורין שייך פיגול נותר וטמא, כדאמר בפרק 'בית שמאי' (פ"ד מ"ג; לעיל דף מג.) **שיש לו מתירין - בין לאדם בין למזבח - חייבין עליו משום פיגול**, והרי הדם מתיר את הבשר לאדם ואת האימורין למזבח?! ותנן נמי התם [משנה ה, דף מד:]: **'דברים שאין חייבין עליהם משום פיגול'**, כגון הקומץ והלכונה והקטרת - שאין להם מתירין, אלא הם עצמן מתירין - **חייבין עליהן משום נותר ומשום טמא**, וכל שכן אימורין שהפיגול נוהג בהן, ומקראי ילפינן להו? **והא תנן** (משנה היא במעילה פ"ד מ"ג): **'כל הפגולין מצטרפין וכל הנותרין מצטרפין' - קשיא פיגול אפיגול קשיא נותר אנותר!?**

פיגול אפיגול לא קשיא: כאן (הא דקתני 'מצטרפין') **כפיגול** (באוכל פיגול קאמר, ולהתחייב חטאת), **כאן** (והא דקתני 'עולה - אין, שלמים - לא') **במחשבת פיגול** (שאם שחט או זרק על מנת להקטיר חצי זית בשר עולה וחצי זית מאימורין חוץ לזמנו - פיגול, אבל בשלמים חישב לאכול או להקטיר חצי זית בשר וחצי זית אימורין - לא פיגול: שאין מחשבת אכילה בנקטריין, ואין מחשבת הקטרה בנאכלין); **נותר אנותר לא קשיא: כאן** (הא דקתני 'מצטרפין') **בנותר** (באוכל נותר קאמר), **כאן** (והא דקתני 'עולה - אין, שלמים - לא') **בשניתותרו עד שלא נזרק הדם** (בשניתותרו מאיבוד ושריפה, כגון אבדו הבשר והאימורין קודם זריקה ונשתייר חצי זית מזה וחצי זית מזה; בעולה - דכולה כליל - היא זריקת דם זריקה, דהא איכא אכילת מזבח), **ומני? - רבי יהושע היא** (וכרבי יהושע דאמר בפרק 'טבול יום' (לעיל דף קד.) 'אם אין בשר - אין דם; וכיון דזריקה היא אצל עולה - חייבין עליו משום נותר אם ניתותרו ואכל ממנו, כדאמרן (לעיל דף מה:)) **דברים שאין חייבין עליהם משום פיגול - חייבין משום נותר** כגון קומץ שהוא אכילת מזבח כעולה, וכל שכן דברים שחייבין עליהן משום פיגול, כגון בשר עולה; אבל שלמים - אין חצי זית מבושר וחצי זית מאימוריהן מצטרפין להיות שויר לזרוק עליהם את הדם: דלא אכילת אדם איכא ולא אכילת מזבח איכא! וכיון דלא הוא זריקה, אם זרק - אין חייבין עליהן משום נותר וטמא, דקיימא לן (מנחות דף כה:): **'כל הניתר לטהורין חייבין עליו משום טומאה'**; ובפרק 'בית שמאי' (לעיל דף מה:)) **אתי נותר 'חילול' 'חילול' מטומאה; ובמסכת מעילה (דף ו:)) לענין יוצא אמרינן: לרבי אלעזר, דאמר [אליבא דרבי עקיבא] 'אין זריקה מועלת ליוצא' - אין חייבין עליו משום נותר וטמא), **דתניא** [תוספתא פסחים פ"ו מ"ג]: **'רבי יהושע אומר: כל הזבחים שבתורה (בר מעולה) שנשתייר בהן כזית בשר****

(זבחים קט, ב)

וכזית חלב (או כזית חלב) - **זורק את הדם** (דכתיב [ויקרא יז, ו] 'וזרק הכהן את הדם ... והקטיר החלב': אף על פי שאין בשר - זורק עליו את הדם; והכי מפרש במנחות ב'הקומץ רבה' (דף כו:)); **חצי זית בשר וחצי זית חלב - אינו זורק את הדם** (דאית ליה לרבי יהושע 'אם אין בשר - אין דם' מ'ועשית עולותיך הבשר והדם' [דברים יב, כז]; ובזבחים כתיב (שם) 'ודם זבחיך ישפך והבשר תאכל': הזקיקן הכתוב זה לזה); **ובעולה, חצי זית בשר וחצי זית חלב - זורק**

את הדם, מפני שכולה כליל; ומנחה - אפילו כולה קיימת - לא יזרוק'.

'מנחה' מאי עבדתה (מאי זריקת דם איכא במנחה) ?

אמר רב פפא: מנחת נסכים הבאה עם הזבח (ואבד בשר הזבח והמנחה קיימת: לא יזרוק את הדם בשבילה, דלאו גופא דזביחה הוא) .

משנה :

הקומץ, והלבונה (של מנחה), והקטרת, ומנחת כהנים, ומנחת כהן משיח, ומנחת נסכים, שהקריב מאחת מהן כזית בחוץ - חייב (הקטורת שבכל יום: פרס של שחרית ופרס של בין הערבים, שהקטיר כזית מהן בחוץ - חייב; קסבר: כי כתיב 'אותו' - על השלם הוא חייב, ואינו חייב על החסר' - אשיעור הקטרה כתיב, והיינו כזית) ;

רבי אלעזר פוטר עד שיקריב את כולו (ורבי אלעזר נמי: מדלא פליג ארישא גבי עולה - הכי נמי דריש ליה 'אותו' אשיעור הקטרה, כרבנן) ;

וכולן שהקריב בפנים ושייר מהן כזית והקריבו בחוץ - חייב (שהרי בזה נגמרה הקטרת; ולרבי אלעזר נמי: כי דריש 'אותו' - אשיעור הקטרה דריש ליה, ושיעור הקטרה בכזית היכא דבפנים הוא הקטרה גמורה) ;

וכולן שחסרו כל שהו (קודם הקטרה, על ידי איבוד, או שריפה - נפטלו בחסרון, כדאמר במנחות (דף ט: על פי ספרא ויקרא דבורא דנדבה פרשתא ט פרק יא משנה א) 'מן המנחה' [ויקרא ב:] - פרט לשחטרה היא ושחטרה קומצה; והאי 'וכולן' - לאו אלבונה קאי, דהא מיפליג פליגי בה [במנחות בפרק קמא (דף יא:)] בלבונה שחטרה: דלרבי שמעון כשירה אפילו עמדה על קורט אחד, ולרבי יהודה בשני קרטין; ואי אלבונה נמי קאי - מיירי שחטרה משיעור הכשרה, למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה) והקריבו בחוץ (הואיל ואין מתקבלין בפנים) - פטור ;

(ומיהו עולה - דלא מיפטלא בחסרון: דכל עצמה בדם תלויה כפרתה - חייב בכזית, אבל בהני פליג: דקא סבר: קומץ כוליה - היינו שיעור הקטרתו אף בפנים: דהא מיפטל בחסרון; וכן כולם, שכולם מתירין הם: כל זמן שלא קרבו כולם - לא היא 'הקטרה' לצאת בעלים ידי חובתן; ולרבנן - בהני נמי היא הקטרת בכזית היכא דכוליה קיים, ולא חסרו קודם הקטרה; ותנן [מנחות פ"ג מ"ד (דף כו:)] 'זקטיד קומצה פעמים - כשירה'; הילכך הקטרה היא.)

המקריב קדשים ואימורים (שהקריב הבשר והאימורין מחוברין בו) בחוץ - חייב (משום אימורין) .

גמרא :

תנו רבנן: 'המקטיר כזית בחוץ - חייב; חצי פרס בפנים (לאו דוקא 'חצי פרס' נקט, דהוא הדין לכזית; אלא פחות מכשיעור הכשר מצותה נקט) - פטור' ; קסלקא דעתא מאי 'פטור' ? - פטור זר (דאי לאו בזרות קאמר - מאי 'פטור' שייך למימר בפנים?) ; אמאי (פטור) ? (הא) הקטרה היא (דהא האי תנא דקמחייב עלה בחוץ) ! ?

אמר רבי זירא אמר רב חסדא אמר רב ירמיה בר אבא אמר רב: מאי

'פטור' ? - פטור ציבור (דיצאו ידי חובתן: דכזית היא הקטרה) .

אמר רבי זירא: אי קשיא לי - הא קשיא לי: הא דאמר רב עלה 'בהא - אפילו רבי אלעזר מודה' (ואע"ג דפליג במתניתין אבוחי - מודה הוא להאי תנא בהאי סיפא דפטור ציבור) ; (וקשיא לי עלה: אמאי מודה?) דהא רבי אלעזר - לאו הקטרה היא 'קאמר' (מדפטר עלה בחוץ) ! ?

אמר רבה: בהקטרה דהיכל (שבכל יום שלא נאמר בו שיעור, והאי 'פרס' - שיעור דרבנן הוא) - דכולי עלמא לא פליגי (מודה רבי אלעזר דבכזית היא הקטרה לחייב עליה בחוץ,

ולהוציא ציבור ידי חובתן בפנים; ומתניתא [ברייטא] כולה: רישא וסיפא - דברי הכל היא, ובהקטרה דהיכל מיירי), כי פליגי (במתניתין) - בהקטרה דפנים (בהקטרה דיום הכפורים דלפני

ולפנים שנאמר בה שיעור) : דמר סבר 'מלא חפניו' [ויקרא טז:] ולקח מלא המחטה גחלי אש מעל המזבח מלפני ה' ומלא חפניו קטרת סמים דקה והביא מבית לפרכת] דוקא (ובבת אחת; הילכך בחוץ נמי לא מיחייב אלא אשלימה), ומר סבר: 'מלא חפניו' - לאו דוקא .

אמר ליה אביי: והא, כי קא כתיבא 'חוקה' - בהקטרה דפנים הוא דכתיב (ויקרא טז:) 'והיתה זאת לכם לחוקת עולם לכפר [על בני ישראל מכל חטאתם אחת בשנה יעש כאשר צוה ה' את משה]'; דברים שאין נעשין אלא אחת בשנה, ו'חוקה' - עיכובא הוא) ! ?

אלא אמר אביי: (אביי נמי כרבה מתיר לה: דברייא דמודה בה רבי אלעזר - בהקטרה דהיכל, ומתניתין - בהקטרה דפנים) בהקטרה בפנים כולי עלמא לא פליגי (ומיהו לא כטעמא דרבה, דאמר: לרבנן 'מלא חפניו' לאו דוקא: דכולי עלמא 'מלא חפניו' דוקא, ובפנים, דכולי עלמא לא פליגי דשלימה בעינן) ; כי פליגי בהקטרה דחוץ (כגון שהקטיר כזית מן הקטרת של חפינת פנים בחוץ) : מר סבר ילפינן פנים מחוץ (ילפינן קטרת של פנים מקטרת של היכל: מה הקטרה של היכל: בבמה בחוץ בכזית - אף הקטרה של פנים חייבין עליה בבמה בכזית, ואף על גב דבדוכתה לא היא הקטרה; הואיל ובהיכל היא הקטרה), ומר (ורבי אלעזר) סבר לא ילפינן (לא ילפינן פנים

מחוץ: הקטרה דהיכל - הוא דמיחייב עלה בחוץ בכזית, דהא בדוכתה בהכי חשיבא! אבל הקטרת פנים - לא מיחייב עלה בחוץ בכזית, הואיל ובדוכתה לאו הקטרה היא) .

אמר רבא: השתא! חוץ מחוץ (כגון: ניסוך היין, שהוא על המזבח החיצון) לא ילפי רבנן (מהקטר חלבים, שהוא על המזבח החיצון, לחייב על פחות משלשה לוגין בחוץ - אף על פי שיש שם כמה זיתים, וגבי כל הקטרות של מזבח החיצון - 'הקטרה' היא; הואיל וגבי ניסוך - שיעורא אחרינא הוא, לא מיחייב עליה אלא בכשיעור), פנים מחוץ מיבעי (לחייב על קטרת שלפני ולפנים בבמה בחוץ - ילפינן מהקטרה דהיכל) ?

מה היא ?

דתניא [ספרא אחרי מות פרשתא ופרקי משנה ח]: 'יכול המעלה פחות מכזית קומץ (על כרחך רבנן היא, דאי רבי אלעזר - אפילו אכזית לא מיחייב, דהא אמר 'עד שיקריב את כולן')', ופחות מכזית אימורין, והמנסך פחות משלשת לוגין יין, פחות משלשה לוגין מים - 'הא חייב? תלמוד לומר: 'לעשות [אותו]' [פסוק ט: ואל פתח אהל מועד לא יביאנו לעשות אתו לה' ונכרת האיש ההוא מעמיו]: על השלם חייב, ואינו חייב על החסר'; והא פחות משלשת לוגין דאית בהו כמה זיתים ולא ילפי רבנן חוץ מחוץ!?

אלא אמר רבא: (לעולם מתניתין וברייתא - בהקטרה דהיכל הוא הקטרה בדוכתה בכזית, ומשום הכי קתני לה בברייתא חייב; ורבי אלעזר מודה בה, כדרב; ופלוגתא דמתניתין -) כגון דקבעינהו (לכולי) שני חצאי פרס

(זבחים קי, א)

במנא: מר סבר (וקסבר רבי אלעזר): קביעות מנא מילתא היא (הואיל ונתן שני חצאי פרס בכלי, הקטרת היכל - קבעיה מנא, ואי חסיר כל שהוא - מיפסל; הילכך: בחוץ לא מיחייב עד שיקריב את כולו), ומר סבר (ורבנן סברי): לאו מילתא היא (קביעותא דמנא לאו כלום היא) .

אמר רבא: השתא: למאן דאמר קביעותא דמנא ולא כלום הוא, קבע ששה (לוגין, דהוא חצי ההין) לפר (לנסכי פר ונתנן בכלי), ומשך מהן ארבעה והקריבן בחוץ - חייב: שראויין לאיל (שהרי ראויין בפנים לאיל); קבע ארבעה לאיל ומשך מהן שלשה והקריבן בחוץ - חייב, שראויין לכבש; חסרו כל שהוא והקריבן בחוץ - פטור (דבציר משלשת לוגין לא חזו בפנים) .

רב אשי אמר: (לעולם כדתרצה אביי: דבהקטרה של פנים בחוץ פליגי, ובמילף פנים מחוץ; ודקא קשיא לך 'השתא חוץ מחוץ לא ילפי רבנן כו' - לא דמי ניסוך להקטרה): ניסוך מהקטרה לא ילפי רבנן; אף על גב דחוץ מחוץ לא ילפי - הקטרה מהקטרה (קטרת של פנים מקטרת של היכל) ילפי, אף על גב דפנים מחוץ .

וכולן שחסרו [כל שהוא, והקריבו בחוץ - פטור]: איבעיא להו: חסרון דחוץ (הוציאן שלימים לחוץ וחסרו לאיבוד) שמיא חסרון (ואם העלה את המשויר בחוץ פטור)? או לא שמיא חסרון (וחייב לרבנן כאילו כולו קיים)? מי אמרינן 'כיון דנפק - איפסלו להו (ואפילו הכי מיחייב עליה בחוץ), ומה לי פסול יוצא ומה לי פסול חסרון? או דילמא יוצא דאיתיה בעיניה - אין, דליתיה בעיניה - לא!?

אמר אביי: תא שמע [ממשנתנו]: 'רבי אלעזר פוטר עד שיקריב את כולו' (אלמא כוליה בעינן) !

אמר ליה רבה בר רב חנן לאביי: מדרבי אלעזר פשיט מר (בתמיה: רבי אלעזר אפילו בכולו קיים נמי פטר, ואנן לרבנן מיבעי לן, דמחייבי בכולו קיים ומודו בשחסר בפנים) ?

אמר ליה: בפירוש שמיע לי מיניה דרב [ה] [שטמ"ק: דמר]: עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי אלעזר אלא דאיתיה בעיניה, אבל בחסרון - מודו ליה; לאו דחסר בחוץ?

לא, דחסר בפנים .

תא שמע [ממשנתנו]: 'וכולן שחסרו והקריבן בחוץ - פטור' לאו דחסר בחוץ ?

לא, דחסר בפנים .

המקריב קדשים [ואימורים בחוץ - חייב]: אמאי ? והאיכא חציצה (שבשר שאינו ראוי להקטרה חוצץ בין אימורין למערכה; ודכוותיה בפנים לאו 'העלאה' היא, דרחמנא אמר (ויקרא א, יב) 'על העצים אשר על האש', וקסלקא דעתא דמתניתין - רבי יוסי היא, דאמר [כאן משנה ג, דף קח, א] 'אינו חייב עד שיעלה לראש המזבח' כהקטרת פנים) ?

אמר שמואל: כשהפכן (החלבים למטה);
ורבי יוחנן אמר: אפילו תימא שלא הפכן, והא מני? - רבי שמעון
היא, דאמר [כאן משנה ג, דף קח, א]: 'אפילו העלו על הסלע - חייב';
רב אמר: מין במינו אינו חוצץ.

משנה:
מנחה שלא נקמצה והקריבה בחוץ - פטור (מנחה שלא נקמצה לא חזי לפניו, הילכך
המקריבה בחוץ פטור); קמצה וחזר קומצה לתוכה והקריבו בחוץ - חייב
(שכיוצא בה בפנים - כשירה, כדתנן ב'הקומץ' (מנחות פ"ג מ"ג, דף כג.) 'נתערב קומצה בשירה' - לא יקטיר, ואם
הקטיר - עלתה לבעלים).

גמרא:
ואמאי? ליבטלי שירים לקומץ (ברובא, והוי כמאן דליתיה, ולא ניחייב עליה ובמנחות (דף
כג:) נמי פרכין לה גבי הקטרת פנים)?
אמר רבי זירא: נאמרה הקטרה בקומץ ('וקמץ... והקטיר' (ויקרא ב, ב)) ונאמרה
הקטרה בשירים ('לא תקטירו ממנו אשה לה' (ויקרא ב, א)): 'כל שממנו לאשים - הרי הוא ככל תקטירו'
([זבחים ע"ב] דהיינו שירים): מה הקטרת קומץ: אין קומץ מבטל חבירו (ואפילו רבה
עליו, כדאמרינן ב'הקומץ רבה' (מנחות דף כב.) 'ולקח מדם הפר ומדם השעיר' (ויקרא טז, יח): הדבר ידוע שדם הפר
מרובה מדם השעיר; מכאן לעולין שאין מבטלין זה את זה), אף הקטרת שירים: אין שירים
מבטלין קומץ.

משנה:
הקומץ והלבונה שהקריב את אחד מהן בחוץ - חייב;
רבי אלעזר פוטר עד שיקריב את השני (הקומץ והלבונה של מנחת נדבה - שניהם
מתירין את שירה לאכילה; הילכך רבי אלעזר פוטר: דבעי הקטרת כל המתיר).
אחד בפנים (תחילה) ואחד (ואחר כך השני) בחוץ - חייב (שזה גמר, ובו הכל
תלוי);
שני בזיכי לבונה (שני בזיכי לבונה מתירין לחם הפנים, דכתיב 'והיתה ללחם לאזכרה' (ויקרא כד, ז),
ואמרינן: נאמר כאן אזכרה ונאמר להלן אזכרה: מה להלן קומץ מתיר את השירים - אף הלבונה מתרת את
הלחם; ובשירי מנחה כתיב (ויקרא ב, ג) 'והנותרת מן המנחה יאכלו אהרן ובניו קדש קדשים מאשי ה': אין להם אלא
לאחר מתנות האשים) שהקריב את אחד מהם בחוץ - חייב;
רבי אלעזר פוטר עד שיקריב את השני.
אחד בפנים ואחד בחוץ - חייב.

גמרא:
בעי רבי יצחק נפחא: קומץ (הקטיר קומץ לבדו על מנת להתיר חצי השירים ובוררן לחלקן)
- מהו שיתיר כנגדו בשירים? מישרא שרי (פלגא לגמרי לאוכלן)? או
קלושי מיקלש (אקלושי מקליש לאיסורא דכולהו שירים: דקומץ ולבונה - תרויהו אכולהו שיריים
רמו, וכי מקטיר לחד - מקליש ליה איסוריהו, ומיהו לא אישתרי מידי מינייהו לגמרי)?
אליבא דמאן (פלוגתא דרבי מאיר ורבנן - במנחות, ב'הקומץ זוטא' (דף טז, ב)): אי אליבא
דרבי מאיר, דאמר: מפגלין בחצי מתיר (פיגל בקומץ או בלבונה: שהקטיר קומץ
[או לבונה] על מנת לאכול זית מן השירים חוץ לזמנו = פיגול) - מישרא שרי (דאי כי מקטיר
ליה בשתיקה לא שרי כזית מינייהו לגמרי - היכי הויה מחשבה בההוא זית? הא דומיא דזריקה בעינן דשרי
לגמרי)! אי אליבא דרבנן, דאמרי 'אין מפגלין בחצי מתיר' - לא
מישרא שרי ולא מקלש קליש (כלומר: דילמא לא הא ולא הא, והיכי פשיטא ליה לרבי יצחק
נפחא דאז הא או הא עבד)? אלא אליבא דרבי אלעזר (קמיבעיא, דאמר 'לא מחייב עלה
לחודיה בחוץ; ומשום הכי מספקא ליה לרבי יצחק דילמא שרי);
רבי אלעזר - כרבנן סבירא ליה, דאמר 'אין מפגלין בחצי מתיר'
(ולא שריא ולא מיקלש)!? (לשון קושיא הוא: אמאי פשיטא ליה אליביה דאז הא או הא? והא רבי אלעזר,
מדאמר 'לאו הקטרה הוא' - כרבנן דפליגי עליה דרבי מאיר סבירא ליה).
אלא אליבא דרבנן דהכא (דמחייבי אחד מינייהו: אלמא 'הקטרה' היא בפנים) - מאי
(וקא מיבעי ליה למאי הילכתא הויה הקטרה)? : מישרא שרי או קליש מקלש (למישרי
פלגא או לאקלושי? והכא ליכא למיפשט מדמחייבי עלה בחוץ שמע מינה מישרא שרי: דאי נמי לאקלושי
אתיא - הויה הקטרה לחיובי בחוץ עלה)?
תיקו.

משנה :

הזורק מקצת דם בחוץ (כגון מתנה אחת; ואפילו מחטאות הפנימיות: שכל מתנותיהן מעכבות)

(זבחים קי, ב)

המשך המשנה

- חייב (לרבנן: דלא בעו' כולו מתיר; ורבי אלעזר [כאן במשנה] נמי מודה בה, כדאמרינן בגמרא);
רבי אלעזר אומר: אף המנסך מי החג (שנתמלאו לשם ניסוך המים בחג הסוכות)
בחג בחוץ - חייב;
רבי נחמיה אומר: שירי הדם (של חטאות הטעונים שפיכה ליסוד) שהקריבו בחוץ
- חייב (דקסבר: שירים מעכבין, הילכך מתקבלים בפנים, חריקה גמורה הן).

גמרא :

אמר רבא: ומודה רבי אלעזר בדמים (ואפילו בחטאות הפנימיות: דהא בפנים, אם נשפך
הדם אחר שנתן מתנה אחת - מהניא הך דיהבה, ומביא פר אחר, ומתחיל ממקום שפסק), דתנן (במסכת
יומא, ב'הוציאו לו' (פ"ה מ"ז דף ס.)) : 'רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים: ממקום
שפסק הוא מתחיל'.

רבי אלעזר אומר: אף המנסך מי החג בחג בחוץ [חייב]:
אמר רבי יוחנן משום רבי מנחם יודפאה (דמן יודפת): רבי אלעזר -
בשטת רבי עקיבא רבו אמרה, דאמר: ניסוך המים דאורייתא (הילכך
בחוק נמי מיחייב עלה), דתניא: 'רבי עקיבא אומר (במדבר כט, לא) [ושעיר חטאת אחד מלבד
עלת התמיד מנחתה] ונסכיה: כשני ניסוכים הכתוב מדבר: אחד ניסוך המים
ואחד ניסוך היין'.

אמר ליה ריש לקיש לרבי יוחנן: אי מה להלן שלשת לוגין אף כאן
שלשת לוגין (אי רבי אלעזר מההוא קרא יליף, ובההוא קרא מים ויין איתקוש - אלמא שלשת לוגין
בעינן, כנסכי יין של עולת התמיד)!! והא רבי אלעזר - 'מי החג' קאמר (ואפילו
פחות משלשת לוגין; דאיכא למאן דאמר (סוכה דף מח.) 'בלוג היה מנסך')!! [ועוד:] אי מה להלן
בשאר ימות השנה - אף כאן בשאר ימות השנה, ורבי אלעזר 'בחג'
קאמר (בלשון קושיא גרסינן ליה)?

אישתמיטתיה (למנחם יודפאה) הא דאמר רבי אסי, דאמר רבי אסי אמר
רבי יוחנן משום רבי נחוניא איש בקעת בית חורתן: עשר נטיעות,
ערבה, וניסוך המים - הלכה למשה מסיני (אלמא לכולי עלמא דאורייתא הוא;
הילכך איכא למאן דאמר בלוג גמירי לה, או אין להם שיעור).

תנו רבנן: 'המנסך שלשת לוגין מים בחג בחוץ - חייב;

רבי אלעזר אומר: אם מלאן לשם חג - חייב'.

מאי בינייהו (במאי קמיפלגי, ומאי קא אתי רבי אלעזר למימר)?

אמר רב נחמן בר יצחק: ביש שיעור במים קמיפלגי (דקאמר תנא קמא
'המנסך שלשת לוגין חייב' והוא הדין יותר משלשת לוגין, דיב בכלל מאתים מנה; ואף על גב דמליניהו בכלי
גדול - קדשיניהו כלי, דאין שיעור למי החג למעלה; ואתא רבי אלעזר למימר: והוא שמילאן לשם חג כדרך
מילואן, דהיינו: שלשת לוגין ותו לא, כדתנן (סוכה פ"ד מ"ט) 'צלוחית של זהב מחזקת שלשת לוגין היה ממלא מן
השילוח' אבל אי הוי טפי - לא קדשיניהו כלי, דלא חזו ליה: דיב שיעור למים, ואין כלי שרת מקדשין אלא
הראוי להם).

רב פפא אמר:

(זבחים קיא, א)

בקרבו נסכים במדבר פליגי (ותרווייהו אית להו 'יש שיעור למים', ואין כלי שרת מקדשין
אלא הראוי להם' וכי מלי טפי - לא קדשיניהו כלי; ותנא קמא - דמחייב - לא בעי בנסכים קדושת כלי לחייב
עליהן בחוץ, דקסבר: קרבו נסכים באהל מועד שבמדבר כל ארבעים שנה, הילכך: ביאת הארץ האמורה בפרשת
נסכים [ב'שלח לך'] - ללמדנו בא: שבשבע של כיבוש הארץ ושבע של חילוק הארץ: כשהיו בגלגל והותרו
הבמות, כדתנן בפרק בתרא (לקמן דף קיב) - תהא במה קטנה של כל יחיד טעונה נסכים; דמשום במת ציבור לא
איצטריך למימר ביאת הארץ, דהא מן המדבר נתחייבו בכך; וכיון דבמות יחיד טעונים נסכים - והתם כלי שרת
ליכא, כדאמר בפרק בתרא (לקמן דף קיג) - בחוק נמי מיחייב עלייהו בשעת איסור הבמות בלא קידוש כלי,
הואיל ובשעת היתר הבמות קריבין בלא קדושת כלי, כדאמרן לעיל: 'במעלן על גבי סלע', משום דהויא
הקרבה בבמת יחיד בשעת היתר הבמות מיחייב עלה בשעת איסור: דהא בפנים, אם עלה לא ירד, כדאמרן
לעיל (דף טז): מנין ליוצא אם עלה לא ירד - שהרי 'יוצא' כשר בבמה? ורבי אלעזר סבר: לא קרבו נסכים
במדבר, וביאת הארץ האמור בנסכים - לאחר ירושה וישיבה: לאחר שקבעו משכן בשילה - הוא דנתחייבו, ולא
בשעת כיבוש; לפיכך הוצרכה ביאת הארץ ליכתב: משום שכל ארבעים שנה שבמדבר לא קרבו במשכן, ובא
הכתוב לחייבו בשילה ובית עולמים, ולא בשנות הכיבוש והחילוק [חלוקת הארץ] בבמות הקטנות; הילכך:

לא קרבו נסכים בבמה קטנה שהיא שלא בכלי שרת, ואי אסקינהו בשאין מוקדשין - בחוץ לא מיחייב עלייהו! והכי נמי אמרינן לקמן: דמאן דבעי קדושת כלי בנסכים - סבר 'לא קרבו נסכים במדבר'.
רבינא אמר: בלמדין ניסוך המים מניסוך היין פליגי (ודכולי עלמא קרבו נסכים במדבר, וביאת הארץ האמור בנסכים - לבמה קטנה אתא, וקרבו בבמה בלא קידוש כלי; ומיהו בניסוך היין אשכחן המים לא אשכחן דהא חובת ציבור הן ולא קרבו אלא בבמת ציבור בכלי שרת ובהא פליגי תנא קמא סבר למידין ניסוך המים מניסוך היין לחייב בחוץ ואפי' לא קדשו בכלי ורבי אלעזר סבר אין למידין וניסוך היין הוא דמתחייב בחוץ בלא כלי אבל ניסוך המים קדשו אין לא קדשו לא) .

תנו רבנן [תוספתא זבחים פ"ב מ"ד]: **'המנסך שלשה לוגין יין בחוץ - חייב; רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר: והוא שקדשן בכלי'**.
מאי בינייהו (במאי פליגי)?

אמר רב אדא בר רב יצחק: בירוצי מידות (מה שצף על שפת הכלי) **איכא בינייהו** (ותרוייהו - קדושת כלי בעו, מיהו רבנן סברי: בירוצי מידות של לח נתקדשו, ורבי אלעזר סבר לא נתקדשו, ו'תוך כלי' בעינן; ופולוגתא דתנאי היא במנחות (דף נ"ט)).

רבה בריה דרבא אמר: קרבו נסכים בבמה איכא בינייהו (תנא קמא לא בעי קדושת כלי, ובקרבו נסכים במדבר קמיפלגי: לתנא קמא - קרבו, לרבי אלעזר בן רבי שמעון - לא קרבו, כדפרישית), **ובפלוגתא דהני תנאי, דתניא** [תוספתא זבחים פ"ג מ"ה]: **'במת יחיד**

אינה צריכה נסכים - דברי רבי [בתוספתא: רבי מאיר], **וחכמים אומרים: טעונה נסכים'** **והני תנאי** (ובפלוגתא) **כהני תנאי** (רבי אלעזר בן רבי שמעון כרבי, דאמר: אין נסכים בבמה קטנה; הילכך לא אשכחן ניסוך בלא קידוש כלי; ותנא קמא - כרבנן סבירא ליה, דאמרי: יש נסכים בבמת יחיד - ואשכחן ליה בלא כלי שרת),

דתניא: (בפרשת נסכים כתיב, ב'שלח לך' (במדבר טו, ב)) [דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם] **כי תבאו** [אל ארץ מושבותיכם אשר אני נתן לכם] **להטעינה נסכים בבמה גדולה הכתוב מדבר** (בא הכתוב ללמדך שלא קרבו נסכים במדבר, ומשבאו לארץ - נתחייבו בהן, ובבמת ציבור **ולא** בבמת יחיד); **אתה אומר בבמה גדולה - או אינו אפילו בבמה קטנה** (דאילו בבמה גדולה במדבר נמי קרבי, ומיהו עד השתא - במה קטנה לא הוא! דכל ארבעים שנה נאסרו הבמות משהוקם המשכן; וכשנכנסו לארץ - הותרו בשנים שכיבשו וחילקו; ובא הכתוב להטעינן נסכים לקדשי במת יחיד)? **כשהוא אומר 'אל ארץ מושבותיכם אשר אני נתן לכם' - הרי בבמה הנוהגת לכולכם הכתוב מדבר - דברי רבי ישמעאל;**

רבי עקיבא אומר: 'כי תבאו' - להטעינה נסכים בבמה קטנה הכתוב מדבר (דאגדולה לא איצטריך: דהא במדבר נמי קרבי); **אתה אומר לבמה קטנה? או אינו אלא לבמה גדולה?**

כשהוא אומר 'אל ארץ מושבותיכם' הרי בבמה הנוהגת בכל מושבות הכתוב מדבר (ואשמועינן קרא דלא קרבו נסכים במדבר 'בכל מושבות', דהיינו במת יחיד, דאילו במת ציבור אינה אלא במקום אחד! ורבי ישמעאל משמע ליה 'מושבות' לאחר ירושה וישיבה); **כשתמצא לומר לדברי רבי ישמעאל לא קרבו נסכים במדבר, ולדברי רבי עקיבא - קרבו נסכים במדבר.**

רבי נחמיה אומר שירי הדם שהקריבן בחוץ חייב:
אמר רבי יוחנן: תנא: רבי נחמיה (במתניתין) - כדברי האומר (ב'איזהו מקומן' (לעיל דף נ"ב)). 'שיריים מעכבין (שירי הדם מעכבין בחטאת; הילכך עבודה היא להתחייב עליה בחוץ, כשאר זורק מקצת דמים) .

מיתיבי: 'רבי נחמיה אומר: שירי הדם שהקריבן בחוץ - חייב; אמר לו רבי עקיבא: והלא שירי הדם - שירי מצוה הם (שאין מעכבין את הכפרה, כדאמר ב'איזהו מקומן' (שם): יכול יעכבנו? תלמוד לומר 'ואת כל הדם': נתקן הכתוב ועשאו שירי מצוה)?!

אמר לו: איבריין ופדריין יוכיחו, שהן שירי מצוה (הקטר איברים ופדרים - אין מעכבין את הכפרה, דאין כפרה אלא בדם), **והמקריבן בחוץ חייב!**
אמר לו: לא! אם אמות באיברים ופדרים - שהן תחלת עבודה - תאמר בשירי הדם שאינן תחלת עבודה?' - **ואם איתא** (דלרבי נחמיה מעכבין) - **לימא ליה 'הני נמי מעכבי'** (כתחילת עבודה הן כשאר מתנות) ?
תירובתא.

והשתא דאמר רב אדא בר אהבה 'מחלוקת (דעיכוב שירים (ב'איזהו מקומן')) **בשיריים הפנימיים** (בחטאות הפנימיות כל מתנותיהן מעכבות), **אבל בשיריים החיצוניים - דברי הכל לא מעכבי'**, **כי קאמר רבי נחמיה בשיריים הפנימיים, כי תניא ההיא** (דאודי ליה רבי נחמיה דשירי מצוה הן) - **בשיריים החיצוניים** (ומודה רבי נחמיה בהו דהמקריבן בחוץ פטור) !
אי הכי (אמאי אהדר ליה **זקטר איברים יוכיח'**) - **נימא ליה 'כי אמרי אנא בפנימיים** (ולא בחיצוניים, ואת אמרת לי חיצוניים) ? !

אלא לדבריו דרבי עקיבא קאמר (לדידי, שירים מעכבין; לדידך נמי, דאמרת 'שירי מצוה הן' - הקטר איברים יוכיח) .

משנה :

המולק את העוף בפנים והעלה בחוץ - חייב ;
מלק בחוץ והעלה בחוץ - פטור (מלק בחוץ - נבלה היא: שאין מליקה אלא בפנים! לפיכך פטור על העלאתו; ועל מליקתו נמי פטור, כדאמרן בריש פירקין (דף קז.) 'השוחט' - ולא המולק) ;
השוחט את העוף בפנים והעלה בחוץ - פטור (השוחט את העוף בפנים - פטור, ושוב אינו ראוי בפנים; לפיכך פטור על העלאתו בחוץ; ואם תאמר: והלא כל העולין בחוץ נפסלין ביציאתן, וכל השוחט בחוץ - פטור הוא, וחייבין על העלאתו? - התם רחמנא רבייה, אבל לענין שאר פסולין - 'מתקבל בפנים' בעינן) ;

(זבחים קיא, ב)

המשך המשנה

שחט בחוץ והעלה בחוץ - חייב (אף על העלאתו: שחיטה בחוץ בעוף - רבייה רחמנא מאו אשר ישחט' (ויקרא יז, ג) ואהעלאתו נמי אמרינן לקמן (דף קיט:) 'ואליהם תאמר' (שם פסוק ח) - לערב פרישות: דכל שמתחייב על שחיטתו בחוץ, אם חזר והעלן או הוא או אחר - חייב) ;
נמצא דרך הכשירו בפנים = פטורו בחוץ, דרך הכשירו מבחוץ = פטורו בפנים . (בגמרא פריך אסיפא: דרך הכשירו בחוץ - חיובו הוא! דעוף קדשים אין לו הכשר בחוץ בשחיטה, והכי איבעי למיתני: 'דרך חיובו בחוץ [= דרך שחיטה] - פטורו בפנים; דרך חיובו בפנים [= מליקה] - פטורו בחוץ', כגון: שחט בפנים והעלה בחוץ - פטור; מלק בפנים והעלה בחוץ - חייב; מלק בחוץ והעלה בחוץ - פטור; נמצא במקום שמתחייב על העלאתו - אם נעשית עבודה הראשונה בפנים, כגון במליקה - פטור על העלאתו אם נעשית המליקה בחוץ, ודרך שמתחייב על העלאתו, אם נעשית העבודה ראשונה בחוץ, כגון בשחיטה - פטורו בפנים אם נשחט בפנים והעלה בחוץ) ;
רבי שמעון אומר: כל שחייבין עליו בחוץ - חייבין על כיוצא בו בפנים שהעלה בחוץ, חוץ מן השוחט בפנים ומעלה בחוץ (בגמרא מפרש לה; ומיהו הכי משמע: כל שחייבין על העלאתו - אם נעשית עבודתו כולו בחוץ - חייבין עליו בנעשית עבודתו ראשונה בפנים ואחר כך העלה בחוץ, חוץ מן השוחט עוף בפנים והעלה בחוץ - דפטור; ואילו דכותיה בחוץ הוה מתחייב אף בהעלאתו) .

גמרא :

האי 'הכשירו' (דבחוץ מאי 'הכשר' שייך למימר) ? - 'חיובו' הוא ('חיובו' שייך למימר, כדפרישית לעיל) !
תני 'חיובו' .

רבי שמעון אומר [כל שחייבין עליו בחוץ - חייבין על כיוצא בו בפנים שהעלה בחוץ, חוץ מן השוחט בפנים ומעלה בחוץ] :
אחיכא קאי (אהייא פליג) ? אילימא ארישא קאי: 'המולק עוף בפנים והעלה בחוץ - חייב, מלק בחוץ והעלה בחוץ - פטור' ואמר ליה רבי שמעון: 'כי היכי דפנים מיחייב - בחוץ נמי מיחייב (אם מלקו בחוץ - נמי מחייב אהעלאתו בחוץ)' - האי 'כל שחייבין עליו בחוץ' ? 'כל שחייבין עליו בפנים' מיבעי ליה! ? אלא 'כי היכי דבחוץ לא מיחייב - בפנים נמי לא ליחייב' ? האי 'כל שאין חייבין עליו בחוץ' מיבעי ליה! ?

אלא אסיפא קאי: 'השוחט עוף בפנים והעלה בחוץ - פטור; שחט בחוץ והעלה בחוץ - חייב' ואמר ליה רבי שמעון: 'כי היכי דבפנים לא מיחייב - בחוץ נמי לא מיחייב' !? האי 'כל שאין חייבין' מיבעי ליה! ?

אלא 'כי היכי דבחוץ מיחייב - בפנים נמי מיחייב' ? הא קתני 'חוץ מן השוחט בפנים והמעלה בחוץ' !?

אמר זעירי: שחיטת בהמה בלילה איכא בינייהו, (וחסורי מחסורא מתניתין במילתיה דתנא קמא) והכי קאמר: 'וכן השוחט בהמה בפנים בלילה והעלה בחוץ - פטור' (דאינה מתקבלת בפנים, דכתיב (ויקרא יט, ט) 'ביום זבחכם' ואפילו עלתה - תרד; ורבי יהודה היא, דאמר בפרק 'המזבח מקדש' (לעיל דף קצ"ט) 'פרט לנשחטה בלילה' ; שחט בחוץ [בלילה] והעלה בחוץ - חייב (דבשחיטת חוץ - לא שגא לילה מיום: דהא ראוי הוא לבא אל פתח אהל מועד למוחר, ובהעלאתו נמי חייב: דהא כתיב (ויקרא יז, ט) 'ואליהם תאמר ... [אשר יעלה... ואל פתח אהל מועד לא יביאנו ... ונכרת האיש ההוא מעמיו]) ; רבי שמעון אומר: כל שחייבין עליו בחוץ - חייבין על כיוצא בו בפנים והעלה בחוץ (והשוחט בהמה בלילה בפנים והעלה בחוץ - חייב כאילו שוחטה בחוץ: דהא בפנים - 'אם עלתה לא תרד' אית ליה בפרק 'המזבח

מקדש' (שם), דקתני: 'רבי שמעון אומר: 'עולה'; אין לי אלא עולה כשירה, מנין לרבות שנשחטה בלילה כו', חוץ מן השוחט עוף בפנים והעלה בחוץ (דפנים נמי: אם עלה – ירד: דהא מיקטל קטליה, כדאמרין ב'המזבח מקדש' (לעיל דף פה.)).

רבא אמר: קבלה בכלי חול איכא בינייהו, והכי קאמר: 'וכן המקבל בכלי חול בפנים והעלה בחוץ פטור' (דהא בפנים, אם עלה – ירד: דהוה ליה כנשפך דמה, ורבי יהודה היא: דלית ליה 'אם עלו - לא ירדו' אלא בלן, ויוצא, ונשחט חוץ לזמנו וחוץ למקומו, ושקיבלו פסולין את דמו בהנך פסולין דחזו לעבודת צבור, כדמפרש ב'המזבח מקדש' (שם דף טז.)); המקבל בכלי חול בחוץ והעלה בחוץ – חייב; רבי שמעון אומר: כל שחייבין עליו בחוץ – חייבין על כיוצא בו בפנים והעלו בחוץ (דהא בפנים נמי אית ליה 'אם עלתה לא תרד', ואפילו נשפך דמה, כדקתני התם) - חוץ מן השוחט עוף בפנים והעלה בחוץ; והשתא דתני אבוה דרב שמואל 'המולק עוף בפנים והעלו בחוץ – חייב, מלק בחוץ והעלה בחוץ – פטור, ורבי שמעון מיחייב (דרבי שמעון מחייב אמלק בחוץ והעלה בחוץ) ' [רבי שמעון – התם קאי] ותני (במילתיה דרבי שמעון במתניתין): 'כל שחייבין עליו בפנים והעלה בחוץ (כגון המולק בפנים והמעלה בחוץ) - חייבין עליו בחוץ' (ודקתני סיפא 'חוץ מן השוחט בפנים ומעלה בחוץ' - כדיוקא קאי: דאיכא למידק ממילתא דרבי שמעון 'הא כל שאין חייבין עליו בפנים והעלה בחוץ, כגון: קדשים פסולין שלא היה פסולין בקדש, כגון הרובע והנרבע כו' - אין חייבין עליהן אם שחטן בחוץ והעלן בחוץ: אשחיתתן לא מיחייב - דלא קרינא ביה 'ואל פתח אהל מועד לא הביאו' [ויקרא יז.], והעלאותן - מהיכא תיתי? דהא לא קרינא ביה נמי 'אל פתח אהל מועד לא הביאו' [ויקרא יז.], 'חוץ מן השוחט עוף בפנים והעלו בחוץ' - שאף על פי שפטור על העלאתו בחוץ - חייבין על כיוצא בו בשוחט בחוץ והעלה בחוץ, דהא איתרבאי לעיל (דף קז.) שחיתתו מ'או אשר ישחט' (ויקרא יז.ג), והעלאתו – מ'ואליהם תאמר' (ויקרא יז.ח)).

משנה:

חטאת שקבל דמה בכוס אחד, נתן בחוץ וחזר ונתן בפנים, בפנים וחזר ונתן בחוץ – חייב: שכולו ראוי בפנים; ('נתן בחוץ וחזר ונתן בפנים חייב' כדי נסבה, אלא משום סיפא, דבעי מיתני 'בפנים וחזר ונתן בחוץ', ואשמעינן דאף על גב דשיריים ניהו - מיחייב עלייהו; וסתמא כרבי נחמיה.)

קבל דמה בשתי כוסות, נתן שניהם בפנים – פטור; שניהם בחוץ – חייב (חייב אחת; ואם היתה לו ידיעה בינתיים - חייב שתים); אחד בפנים ואחד בחוץ (ואחר כך השני בחוץ) – פטור (ואפילו לרבי נחמיה, כדמפרש בגמרא: דקסבר 'כוס אחד עושה את חבירו דחוי', הילכך - אפילו שיריים לא הוי); אחד בחוץ ואחד בפנים – חייב על החיצון, והפנימי מכפר (להכשיר הזבח, כדאמרן ב'כל הזבחים שנתערבו' (שם דף פב.)); דלא עשה את המשויר כיוצא בו; למה הדבר דומה? (בגמרא מפרש למה לי לדמויינהו, ומאי גמרי מהדדי) - למפריש חטאתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה ואחר כך נמצאת הראשונה, והרי שתיהן עומדות: שחט שתיהן בפנים – פטור; שתיהן בחוץ – חייב (על כל אחת ואחת: דבשעת שחיטה - כל אחת היתה ראויה לפנים); אחת בפנים ואחת (והשניה) בחוץ – פטור (דהויא לה 'חטאת שכיפרו בעליה', ולמיתה אזלא, ואינה מתקבלת בפנים); אחת בחוץ ואחת בפנים – חייב על החיצונה (דהא חזיא לפנים: דאיזו מהן שירצה יקריב), והפנימית מכפרת (על הבעלים);

כשם שדמה פוטר את בשרה (מן המעילה: דזריקת דם מוציאה בשר קדשי קדשים מן המעילה: דהיה בה שעת היתר לכהנים) - כך היא פוטר את בשר חבירתה (ואף על פי שפסולה, ואשחט שתיהם בפנים קאי, ואשמעינן: דהיכא דמונח בכוסות, וקדם וזרק את דם האחת - פוטר את חברתה מן המעילה משום 'חטאת שכיפרו בעליה': דקיימא לן 'חטאות המתות לא נהנין ולא מועלין'; אבל משום שחוטא חוץ - לא איצטריכא ליה, דכמאן דקטלינהו דמי, ולית בהו מעילה, כדאמרין בשמעתא קמייתא: 'קדשים שמתו - יצאו מידי מעילה'; ואגב גררא נסבה הכא, אידי דנקטא משום שחיתת חוץ; ובפרק קמא דמעילה (דף יז.) נמי קתני לה לכולה).

(זבחים קיב, א)

גמרא:

בשלמא 'בחוץ וחזר ונתן בפנים': שכולו ראוי להיות בפנים; אבל 'בפנים והעלן בחוץ' - שיריים ניהו?

הא מני (מאן תנא דפליג עליה דרבי אלעזר ברבי שמעון בפרק 'כל הפסולין' (לעיל דף לד.)), דקתני 'חטאת שקבל דמה בארבע כוסות, ונתן ארבע מתנות מאחד מהם - הוא לבדו נשפך ליסוד, והן נשפכין לאמה; ורבי אלעזר ברבי שמעון אמר התם: 'כולן נשפכין ליסוד', דקסבר: כוס אחד עושה את חבירו (שיריים)?

רבי נחמיה היא (דפליג עליה), דאמר 'שירי הדם שהקריבין בחוץ – חייב' (דאמר הכא 'קבל דמה בכוס אחד, נתן בפנים וחזר ונתן בחוץ – חייב: דשיריים ניהו, ושירי הדם

שהקריבו בחוץ – חייב; והיכא דקיבלו בשני כוסות אמר 'פטור', אלמא כוס שני - לאו שירים חשיב ליה, אלא 'דחוי היה': לשפוך לאמה; הלכך לא מיחייב עליה בחוץ).

אי רבי נחמיה - אימא סיפא: 'קבל דמה בשני כוסות, נתן שניהם כפנים - פטור, שניהם בחוץ - חייב; אחד כפנים ואחד בחוץ - פטור' והאמר רבי נחמיה 'שירי הדם שהקריבן בחוץ - חייב'? סיפא - אתאן לתנא קמא דרבי אלעזר ברבי שמעון, דאמר 'כוס עושה דחוי לחבירו'.

למה הדבר דומה למפריש חטאתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה ואחר כך נמצאת הראשונה:

'למה הדבר דומה' למה לי (למאי הלכתא דמינהו, ומאי גמר מינה)? הא מני? - רבי היא, דאמר [במסכת תמורה (דף כב:)] 'אבודה בשעת הפרשה - מתה' (כחטאת שכיפרו בעליה; דקיימא לן (שם דף כא): דאזלא למיתה אפילו לא היתה ראשונה אבודה בשעה שמתכפר בשניה אלא בשעת הפרשה; ומשהפריש זו תחתיה - נמצאת קיימא לן בה דאם נתכפר באחת מהן - שניה מתה), והכי קאמר (תנא דמתניתין): טעמא - דאבדה (כלומר: זו שהופרשה על ידי איבוד חבירתה הוא דכי שוחט אחת מהן בחוץ אחר שקרבה חבירתה בפנים - פטור, דדמיא לכוס, משום דכרבי סבירא ליה, דאמר 'למיתה אזלא'), הא הפריש שתי חטאות לאחריות (מעיקרא: שאם תאבד האחת יתכפר בחבירתה) - חדא מינייהו מעיקרא 'עולה' היא (דאפילו רבי מודה בו דמתכפר באחת מהן והשניה תרעה ודמיה לעולת קיץ המזבח, וכן לרבנן באבודה בשעת הפרשה: דאית להו 'תרעה' - בההוא לא אמרינן ד'אם שחטה בחוץ לשניה דנפטר', ואף על גב דלכתחילה לא קרבה היא גופה עולה אלא דמיה - חייב עליה בחוץ: דאי אקרבה לדידה גופה עולה בפנים - מתקבלת היא), וכדרב הונא אמר רב, דאמר רב הונא אמר רב: אשם שניתק לרעייה (כגון תמורת אשם ואשם שמתו בעליו או נתכפרו באחר, וקיימא לן (תמורה דף יח.) 'כל שבחטאת מתה - באשם דועה' ונמלך בבית דין, ואמרו לו 'ירעה') ושחטו סתם - כשר לעולה (ודוקא 'ניתק', אבל לא ניתק - לא, כדאמר בפרק קמא (לעיל דף ה:) 'הוא' - בהוייתו יהא).

מי דמי (מתניתין לדרב הונא לחיובי אחטאת שניה בחוץ מהאי טעמא)? התם אשם זכר ועולה זכר, אבל חטאת (הא לא חזיא היא גופה לעולה כלל) - (דהא) נקבה היא!?

אמר רבי חייא מיוסטיניא (מקום): בשעיר נשיא (שהפריש שנים לאחריות: דהתם - זכר הוא).

הדרן עלך השוחט והמעלה

